

Valsts augu
aizsardzības dienests

GADA PĀRSKATS

2019

SATURS

PAMATINFORMĀCIJA PAR VAAD DARBĪBU	1
GALVENIE UZDEVUMI UN PRIORITĀTES 2019. GADĀ	1
VAAD STRUKTŪRA	3
FINANŠU REZULTĀTI	4
PERSONĀLS	7
KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	10
FITOSANITĀRĀ DROŠĪBA	15
APSEKOJUMI LATVIJAS TERITORIJĀ	15
KONKRĒTU AUGU KARANTĪNAS ORGANISMU APSEKOJUMI	15
CITAS DARBĪBAS FITOSANITĀRĀS DROŠĪBAS NODROŠINĀŠANAI	18
LATVĀŅU IZPLATĪBAS IEROBEŽOŠANAS UZRAUDZĪBA	18
EKSPORTA UZRAUDZĪBA	19
AUGU AIZSARDZĪBA	21
AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU REĢISTRĀCIJA	21
AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU UZRAUDZĪBA	23
KULTŪRAUGIEM KAITĪGO NEKARANTĪNAS ORGANISMU MONITORINGS UN PROGNOZĒŠANA	26
MĒSLOŠANAS LĪDZEKĻI UN AUGSNES AUGLĪBAS VEICINĀŠANA	27
MĒSLOŠANAS LĪDZEKĻU UN SUBSTRĀTU PĀRBAUDES	28
AUGŠŅU AGROĶĪMISKĀ IZPĒTE PĒC KLIENTU PIEPRASĪJUMA	28
AUGSNES MONITORINGI	29
AGROĶĪJAS LABORATORIJA	31
SĒKĻU UN ŠĶIRŅU APRITES UZRAUDZĪBA	32
SELEKCIŅĀRU TIESĪBAS UN LATVIJAS AUGU ŠĶIRŅU KATALOGA VEIDOŠANA	32
NACIONĀLĀ SĒKĻU KONTROLES LABORATORIJA (NSKL)	34
NSKL UN VAAD REĢIONĀLO NODAĻU LABORATORIJĀS VEIKTĀS ANALĪZES	34
SADARBĪBAS LĪGUMI AR ĀRVALSTĪM	35
2020. GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI	36

PĀRSKATĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

AAI – augsnes agroķīmiskā izpēte

AAL – augu aizsardzības līdzeklis

APL – administratīvā pārkāpuma lieta

EEZ - Eiropas Ekonomiskā zona

EFSA – Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde

EK – Eiropas Komisija

ES – Eiropas Savienība

ISTA – Starptautiskā sēklu kontroles asociācija

ĪJT – īpaši jutīgās teritorijas

LAD – Lauku atbalsta dienests

LAD EPS – Lauku atbalsta dienesta Elektroniskās pieteikšanās sistēma

ML – mēslošanas līdzeklis

NA - normatīvais akts

NFL – Valsts augu aizsardzības dienesta Nacionālā fitosanitārā laboratorija

NSKL – Valsts augu aizsardzības dienesta Nacionālā sēklu kontroles laboratorija

SB – substrāts

VAAD – Valsts augu aizsardzības dienests

VPR – valsts plānošanas reģions

ZM – Zemkopības ministrija

Valsts augu aizsardzības dienesta
direktore

Kristīne Lifānova

Valsts augu aizsardzības dienestam 2019. gads bija spraigs, izaicinājumiem bagāts, bet tajā pašā laikā arī papildīts, ar virzību uz attīstību un izaugsmi. Mūsu galvenais uzdevums ir sniegt atbalstu lauksaimniekiem un uzņēmējiem, kas audzē, tirgo un pārvadā augus un augu produktus, veicināt Latvijas uzņēmējdarbības attīstību, vienlaikus nodrošinot valsts fitosanitāro drošību. Tā ir sadarbība ar klientiem, informācijas apmaiņa un partnerattiecības.

2019. gadā esam daudz strādājuši, lai pielāgotos mūsdienīgiem standartiem un darba ritmam. Tā ir praktiska zināšanu pārnese, darbarīku modernizācija un jaunu tehnisko līdzekļu apguve, tā ir laika un resursu ekonomija. Piemēram, pērn veiksmīgi pielietojām mobilās lietotnes, kas atvieglo uzraudzības pārbaudes un kaitīgo organismu apsekojumus, izstrādājām mobilo lietotni lauku apskašu veikšanā sēkļu kontroles jomā. 2020. gadā mēs turpināsim attīstīt mobilās lietotnes, uzlabosim lauku apskašu veikšanu sēkļu kontroles jomā.

Esam arī starptautiski apliecinājuši savu ekspertu profesionalitāti, 2019. gadā veiksmīgi noslēgti Eiropas Savienības attīstības sadarbības projekti Ukrainā un Kosovā, esam ieguvuši jaunu pieredzi un mums bijusi iespēja dalīties savās zināšanās.

2019. gada decembrī stājās spēkā jaunais Eiropas Savienības augu veselības regulējums, kas sekmē kaitīgo organismu ātrāku un efektīvāku atklāšanu, ieviešot visās dalībvalstīs vienvērtīgas procedūras. 2019. gadā aktīvi strādāts, lai informētu sabiedrību, īpaši stādaudzētājus, augu un augu produktu eksportētājus un importētājus un tirdzniecības pārstāvjus par jaunajām prasībām.

Šobrīd īpaši izjūtam paaudžu maiņu un vairāk uzmanības pievēršam jaunajiem darbiniekiem, kas ir un būs iestādes seja un turpinās agronomijas dienesta misiju nākotnē. 2019. gadā esam attīstījuši un pilnveidojuši darbinieku prasmes darbā ar klientiem, esam iedibinājuši jaunu tradīciju "Komandas diena", organizējuši dienesta vērtību apzināšanas un stiprināšanas seminārus "Mēs konsultējam vispirms" iekšējās kampaņas ietvaros. Līdz ar to man ir liels gandarījums par pērn saņemto ekonomikas ministra Pateicību par iniciatīvas "Konsultē vispirms!" ieviešanu un iekļūšanu līderu grupā, veidojot izcilu uzņēmējdarbības vidi Latvijā 2019. gadā un atzinību, ka uzraudzības darbībās esam ievērojuši profesionalitāti un mūsu darbinieki ir laipni un atsaucīgi, spēj atrast atbilstošākos informācijas nodošanas kanālus saviem klientiem, apliecinot izpratni par viņu vajadzībām, sniedz ātras un ērtas telefoniskas konsultācijas.

Valsts augu aizsardzības dienests ir mūsdienīga, uz sadarbību vērsta valsts iestāde. Mēs arī turpmāk būsime ērti sasniedzami, atvērti un uz sadarbību vērsti, ieklausīsimies un sniegsim padomus.

Sargājot augus, sargājam Latviju!

PAMATINFORMĀCIJA

VAAD ir tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku augu aizsardzības, sēkļu aprites, mēslošanas līdzekļu aprites un selekcionāru tiesību aizsardzības jomā un ZM pārraudzībā darbojas visas Latvijas sabiedrības interesēs.

VAAD veic valsts deleģētās funkcijas, kas aptver agronomiskos procesus no augsnes līdz ražai un sekmē augu un mežu veselību, radot priekšnoteikumus produkcijas starptautiskajai tirdzniecībai.

VAAD darbības mērķis ir nodrošināt valsts fitosanitāro drošību, augu un augu produktu eksportu un ilgtspējīgu augsnes auglību, veicot efektīvus uzraudzības un kontroles pasākumus.

GALVENIE UZDEVUMI UN PRIORITĀTES 2019. GADĀ

FITOSANITĀRĀ DROŠĪBA

- Nodrošināt uzraudzību un kontroli augu karantīnas jomā, lai sekmētu Latvijas produkcijas eksportu, reeksportu un tranzītu gan uz trešajām, gan ES valstīm.
- Nodrošināt nepārtrauktu eksporta un reeksporta kravu plūsmu. Rīgā darbojās fitosanitārās kontroles punkts lidostā "Rīga" ar pagarinātu darba laiku, un pēc komersantu iepriekšēja pieprasījuma kravu kontrole ārpus VAAD noteiktā darba laika tika nodrošināta Liepājā, Ventspilī, Daugavpilī.
- Veikt augu pavairošanas materiāla atbilstības fitosanitārajām un kvalitātes prasībām pārbaudi reģistrētajās saimniecībās.
- Veikt karantīnas organismu monitoringu un uzraudzību.
- Veikt kaitīgo organismu apsekojumus. Tika īstenota EK līdzfinansētā "Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu programma". Programmā iekļauti 34 kaitīgo organismu apsekojumi un diagnostika, kas ļauj savlaicīgi konstatēt kaitīgos organismus, kas var radīt risku lauksaimniecībai, mežkopībai, apkārtējai videi.

AUGU AIZSARDZĪBA

- Izstrādāja nacionālo rīcības plānu augu aizsardzības līdzekļu (AAL) ilgtspējīgai lietošanai 2019. - 2023. gadam ar mērķi mazināt AAL lietošanas radīto risku un ietekmi uz cilvēku veselību un vidi.
- Nodrošināja profesionālo AAL lietotāju, konsultantu un izplatītāju apmācību sistēmas un AAL lietošanas iekārtu pārbaudīšanas sistēmas darbību;
- Nodrošināja kaitīgo nekarantīnas organismu brīdinājuma sistēmas darbību VAAD mājaslapā;
- Lai īstenotu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr.1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, iekļāvās AAL zonālajā reģistrācijas sistēmā un veica vadošās valsts funkcijas ekspertu darba koordinēšanai;

- Pārstāvēja Latviju Eiropas Kopienas vienotajā darbīgo vielu novērtēšanas procedūrā, kā ziņotājvalsts sagatavojot un iesniedzot Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādē (EFSA) darbīgās vielas metrafenons riska novērtējumu, veica darbu pie novērtējumu izstrādes vēl divām darbīgajām vielām – nikosulfurons un kvarca smiltis;
- Nodrošināja AAL lietošanas un izplatīšanas kontroli un uzraudzību;

MĒSLOŠANAS LĪDZEKĻI UN AUGSNES AUGLĪBAS VEICINĀŠANA

- Nodrošināja mēslošanas līdzekļu (ML) un substrātu (SB) aprites un kvalitātes uzraudzību, lai pasargātu patērētājus no nekvalitatīvu, cilvēku un dzīvnieku veselībai un videi bīstamu ML un SB lietošanas;
- Veica mēslošanas līdzekļu lietošanas kontroli, lai novērstu lauksaimnieciskas darbības izraisītu ūdens, augsnes un gaisa piesārņojumu;
- Veica augšņu agroķīmisko izpēti pēc klientu pieprasījuma, kā arī valsts atbalsta ietvaros - reprezentatīvā saimniecību izlases kopā;
- Nodrošināja augsnes minerālā slāpekļa monitoringu īpaši jutīgā teritorijā (ĪJT) un oglekļa monitoringu reprezentatīvā saimniecību izlases kopā;

SĒKLU UN ŠĶIRŅU APRĪTE

- Nodrošināt pakalpojumu sniegšanu sēklu un augu šķirņu aprites jomā, ievērojot normatīvo aktu prasības.

STARPTAUTISKA SADARBĪBA

- Piedalīties ES Padomes Roosendaal darba grupas sanāksmēs, lai nodrošinātu augu un augu produktu veiksmīgu eksportu uz Krievijas Federāciju.
- Piedalīties projektos:
  - turpināt īstenot EK Twinning projektu "Ukrainas tiesību aktu augu aizsardzības un augu veselību jomā tuvināšana ar ES tiesību aktiem un ar tām saistīto kontroļu un laboratorijas pakalpojumu stiprināšana";
  - turpināt īstenot EK Twinning projektu "Atbalsts Kosovas augkopības produkcijas ražošanas un augu aizsardzības sistēmas kapacitātes stiprināšanai".
  - turpināt īstenot INTERREG projektu Baltijas jūras reģiona Eiropas strukturālo un investīciju fondu mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" programmā 2014.–2020. "Uzlaboti kūtismēslu standarti ilgtspējīgai barības elementu pārvaldībai un emisiju samazināšanai/Kūtismēslu standarti";
  - noslēdza ES Kohēzijas fonda projektu "Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru".

CITI PASĀKUMI

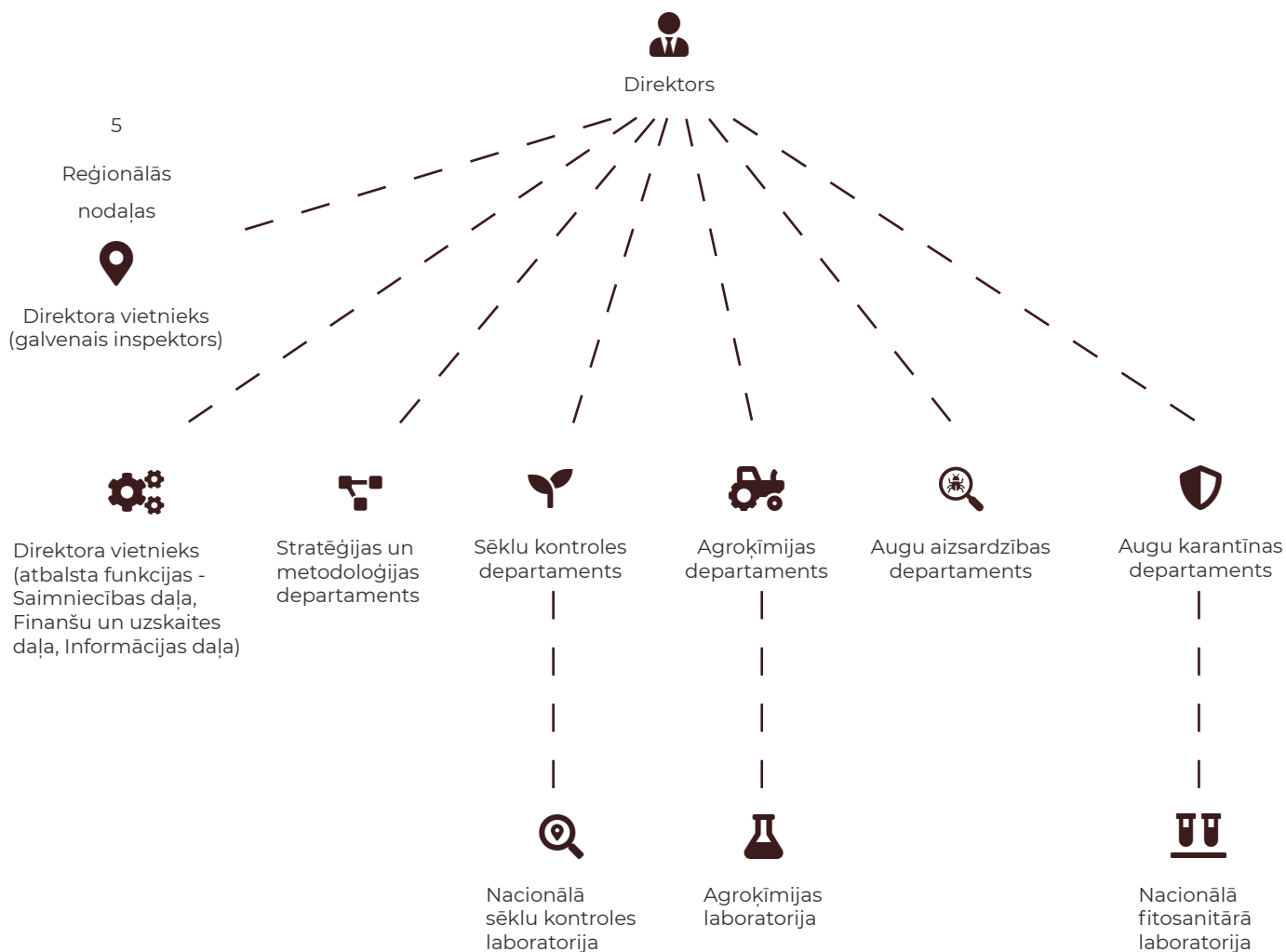
Saskaņā ar likumu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019., 2020. gadam" piešķirto prioritāti (bez termiņa) un likumu „Par valsts budžetu 2019. gadam” piešķirto papildus finansējumu - veikta augšņu agroķīmiskā izpēte reprezentatīvā saimniecību izlases kopā.

Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam atbalsta pasākuma "Tehniskā palīdzība" ietvaros īstenot šādus pasākumus:

- veikta savstarpējās atbilstības pārvaldības prasību vides jomā kontrole ĪJT, pārbaudot ML lietošanas un tās dokumentācijas atbilstību NA prasībām un ML lietošanas pārbaude visā Latvijas teritorijā, kā arī kontroles savstarpējās atbilstības prasību izpildei AAL lietošanas jomā un integrētās augu audzēšanas sistēmas ietvaros;
- nodrošināta integrētās augu aizsardzības principu ieviešana, veikts kaitīgo organismu monitorings.

Īstenota Ekonomikas ministrijas iniciatīvu "Konsultē vispirms".

VAAD STRUKTŪRA

FINANŠU REZULTĀTI

Lai nodrošinātu VAAD funkciju izpildi, likumā „Par valsts budžetu 2019. gadam” noteiktas VAAD budžeta programmas (apakšprogrammas) un finansējums to īstenošanai saskaņā ar noteiktajiem darbības rādītājiem, kas raksturo mērķa sasniegšanas izpildi.

Programmas 27.00.00 „Augu veselība un augu aprites uzraudzība” ietvaros, apakšprogrammas 21.01.00. “Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai” ietvaros, apakšprogrammas 65.20.00. „Tehniskā palīdzība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) apgūšanai (2014-2020)”, apakšprogrammas 65.09.00. “Atbalsts investīcijām ar pētījumu un laboratorisko analīžu veikšanu saistītās materiālās bāzes pilnveidošanai, un lauksaimniecībā izmantojamiem zinātnes pētījumiem” ietvaros, apakšprogrammas 70.06.00. „Izdevumi citu Eiropas Savienības politikas instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai” pasākuma „Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu klātbūtnes programma” ietvaros, apakšprogrammas 69.06.00 “Izdevumi 3.mērķa “Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošanai projekts “Uzlaboti kūtsmēsļu standarti ilgtspējīgai barības elementu pārvaldībai un emisiju samazināšanai/ Kūtsmēsļu standarti (MANURE STANDARDS) īstenošanai, apakšprogrammas 61.08.00. Kohēzijas fonda projekti (2014-2020) projekta “Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” ietvaros, apakšprogrammas 62.08.00. “Izdevumi Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošanai (2014-2020)” pasākuma “Valsts augu aizsardzības dienesta administratīvās ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi” ietvaros **kopumā 2019. gadā izlietoti līdzekļi 6 792 346 eiro, tai skaitā 200 697 eiro atmaksai valsts budžetā par izdevumiem Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētajos projektos.**

Programmā 27.00.00. „Augu veselība un augu aprites uzraudzība”:

Ieņēmumi 2019. gadā sastādīja 5 703 315 eiro, kas salīdzinot ar 2018. gadu palielinājušies par 71 414 eiro.

2019. gadā VAAD turpināja īstenot prioritāros pasākumus, lai mazinātu augu aizsardzības līdzekļu radīto risku un ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, novērstu ūdens un augsnes piesārņojumu no lauksaimnieciskās izcelsmes piesārņojuma, nodrošinātu bioloģisko daudzveidību, veicinātu augkopības produkcijas ražošanu un eksportu, kā arī piešķirto finansējumu administratīvās kapacitātes paaugstināšanai, kā arī nodrošināja statistikas datu vākšanu par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu noteiktām kultūraugu sugām, par to **saņēmot finansējumu transfertu veidā no Centrālās statistikas pārvaldes 32 771 eiro.**

2019. gadā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem kopumā sastāda 2 771 442 eiro, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kopumā **palielinājušies par 38 727 eiro** sakarā ar divu starptautisko Twinning projektu īstenošanu atbilstoši projektu budžetā paredzēto maksājumu sadalījumam, kā arī ieņēmumu palielinājumu no maksas pakalpojumiem pamatdarbību veikšanai, kas 2019. gadā salīdzinot ar iepriekšējo gadu, **palielinājušies par 148 061 eiro** sakarā ar eksporta kravu apjomu palielināšanos zāgmateriāliem, apaļkokam, kūdrai, spraukumiem un pieprasījuma pēc fitosanitārajām kontrolēm un fitosanitārajiem sertifikātiem.

Izdevumu izpilde 2019. gadā ir 5 551 088 eiro. Salīdzinot ar iepriekšējā gada izpildi, kopējie **izdevumi samazinājušies par 453 651 eiro** jeb par 8,2% sakarā ar to, ka 2019. gadā noslēdzas aktivitātes divos starptautiskos Twinning projektos. **Izdevumi pamatdarbības veikšanai palielinājušies par 95423 eiro** sakarā ar fitosanitāro pārbaudžu palielināšanos eksporta kravām zāgmateriāliem apaļkokiem, kūdrai, spraukumiem, kā arī statistikas datu vākšanu.

Kopējais atlikums budžeta programmā 27.00.00. „Augu veselība un augu aprites uzraudzība” uz pārskata perioda beigām izveidojies 731 400 eiro apmērā no ieņēmumiem par sniegtajiem maksas pakalpojumiem. Tai skaitā:

- 28 458 eiro maksas pakalpojumu ieņēmumi par Twinning projekta “Ukrainas tiesību aktu augu aizsardzības un augu veselību jomā tuvināšana ar ES tiesību aktiem un ar tām saistīto kontroļu un laboratorijas pakalpojumu stiprināšana” īstenošanu. Pēc gala ziņojuma akceptēšanas 2020. gadā gaidāms trešais maksājums no EK. 2020. gada budžetā būs nepieciešams ieplānot izdevumiem neizmantoto konta atlikumu, kā arī ieņēmumus par trešo gala maksājumu.
- 127 488 eiro maksas pakalpojumu ieņēmumi par Twinning projekta “Atbalsts Kosovas augkopības produkcijas ražošanas un augu aizsardzības sistēmas kapacitātes stiprināšanai” īstenošanu. Pēc gala ziņojuma iesniegšanas Eiropas Komisija 2019. gada 20. decembrī ieskaitīja pēdējo gala maksājumu 65 724 eiro. Kopumā 2020. gada budžetā nepieciešams ieplānot izdevumiem 127 488 eiro. Neizmantoto finansējumu plānots izmantot piemaksām par papildu darbu darbiniekiem, kas iesaistījās projekta aktivitātēs Kosovā, organizēja un administrēja Kosovas delegācijas mācību vizītes Latvijā un darbiniekiem, kuri veica papildu darbu saistībā ar dalību projektā, kā arī pēc projekta īstenošanas izdevumiem, kas saistīti ar projekta mērķiem, tai skaitā kontaktu uzturēšanai ar projekta pieteicējvalsti, vizuālās atpazīstamības nodrošināšanai, dalībai citu projektu konkursos.
- 575 454 eiro ieņēmumi no maksas pakalpojumiem par fitosanitārajām pārbaudēm augu un augu produktu eksporta kravām, par augšņu agroķīmisko izpēti, kā arī par novērtējumu sagatavošanu augu aizsardzības līdzekļu reģistrācijai.
- 2019. gadā VAAD par sniegtajiem maksas pakalpojumiem ieņēma par 121 091

eiro vairāk nekā bija plānots sakarā ar to, ka salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir palielinājies graudu un to produktu eksporta kravu apjoms, kravu apjoms kūdrai, kā arī zāģmateriāliem un apaļkokiem.

Liela daļa ieņēmumu par maksas pakalpojumiem tika saņemta gada pēdējos mēnešos, sevišķi novembrī, decembrī. Gada pēdējos mēnešos saņemta maksa par augšņu agroķīmisko izpēti, par novērtējumu sagatavošanu lēmuma pieņemšanai ķīmiska vai mikroorganismus saturoša augu aizsardzības līdzekļa atļaujas piešķiršanai, pamatojoties uz valstī sagatavotu augu aizsardzības līdzekļa novērtējumu, kā arī par veiktajām fitosanitārajām pārbaudēm eksporta kravām. Tā kā nav iespējams tik īsos termiņos izsludināt attiecīgus iepirkumus un veikt iegādes un saņemt pakalpojumus, 2020. gada budžeta izdevumos ir iestrādāts **konta atlikums par ieņēmumiem no sniegtajiem maksas pakalpojumiem 450 000 eiro apmērā, taču to nepieciešams palielināt par 125 454 eiro, kas sākotnēji netika ieplānots.**

Pārskata periodā VAAD kopumā no visām budžeta programmām un apakšprogrammām veicis šādus kapitālos ieguldījumus 527 561 eiro apjomā:

Saskaņā ar Nacionālās fitosanitārās laboratorijas, Nacionālās sēkļu kontroles laboratorijas, Agroķīmijas laboratorijas uzturēšanu atbilstoši akreditācijas prasībām, **pārskata periodā iegādātas laboratoriskās iekārtas par 403 349 eiro.**

Pārskata periodā turpinās datortehnikas un biroja iekārtu iegāde atbilstoši datortehnikas atjaunošanas plānam. **Datortehnika un biroja tehnika 2019. gadā iegādāta par 95 214 eiro.**

Pārskata periodā tika **iegādāti saimniecības pamatlīdzekļi 18 473 eiro apjomā** (kondicionēšanas sistēmas, laboratorijas specializētās mēbeles).

Pārskata periodā **veikti nemateriālie ieguldījumi 10 525 eiro apmērā.**

Salīdzinot ar 2018. gadu, VAAD pamatā nav mainījušās tai noteiktās funkcijas un pamatuzdevumi.

Ļoti būtiskas pārmaiņas VAAD darbībā, kas būtu ietekmējušas finanšu rezultātus pārskata gadā, nav notikušas, taču, salīdzinot ar 2018. gadu, **budžeta izpildes rādītājs ir pozitīvs un sastāda 300 540 eiro**, ko nodrošināja ieņēmumu palielinājums.

PERSONĀLS

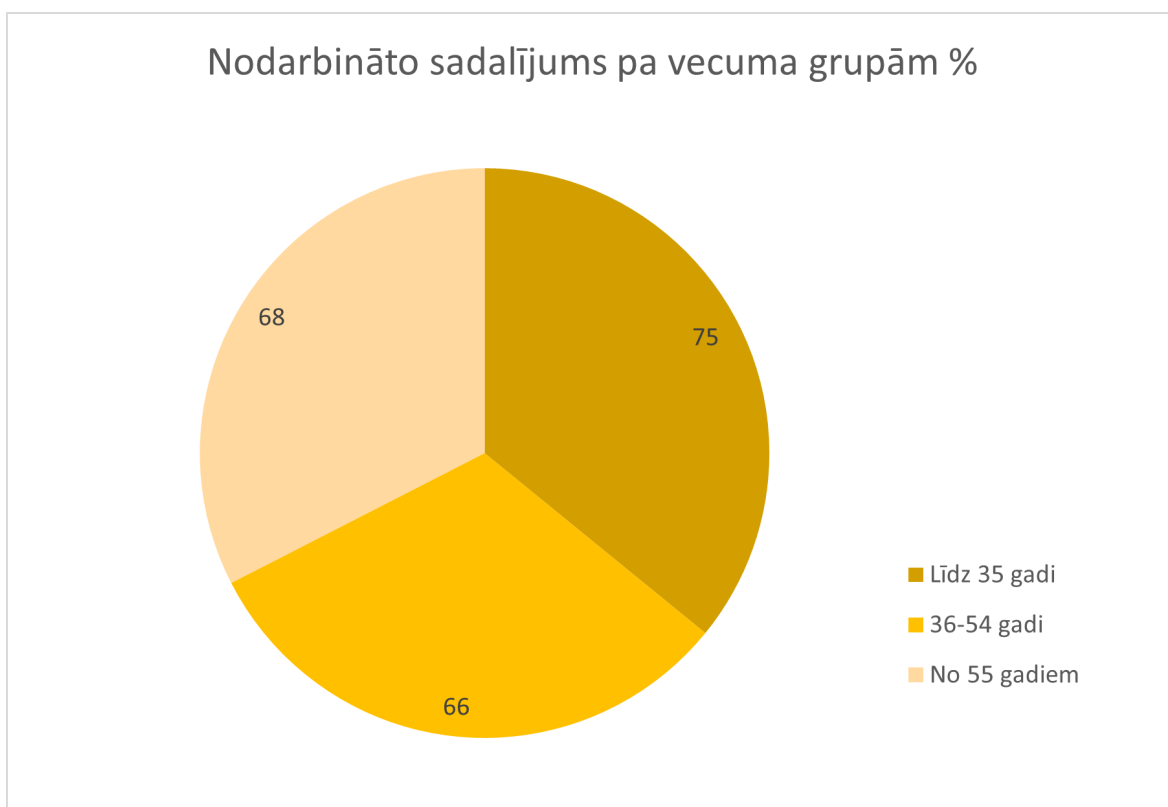
Saskaņā ar Valsts augu aizsardzības dienesta amatu saraksta datiem, 2019. gadā VAAD nemainīgi bija 203 amata vietas, no tām uz 2019. gada 30. decembri 66% bija ierēdņu amata vietas un 34% darbinieku amata vietas, bet faktiskais vidējais nodarbinātā personāla skaits 2019. gadā bija 197 nodarbinātie. Pārskata gadā 17% no nodarbinātajiem bija vīrieši un 83% sievietes.

2019. gadā VAAD kopumā darba attiecības uzsāka desmit nodarbinātie. No tiem civildienesta attiecības uzsāka četri ierēdņi, savukārt darba tiesiskās attiecības – seši darbinieki.

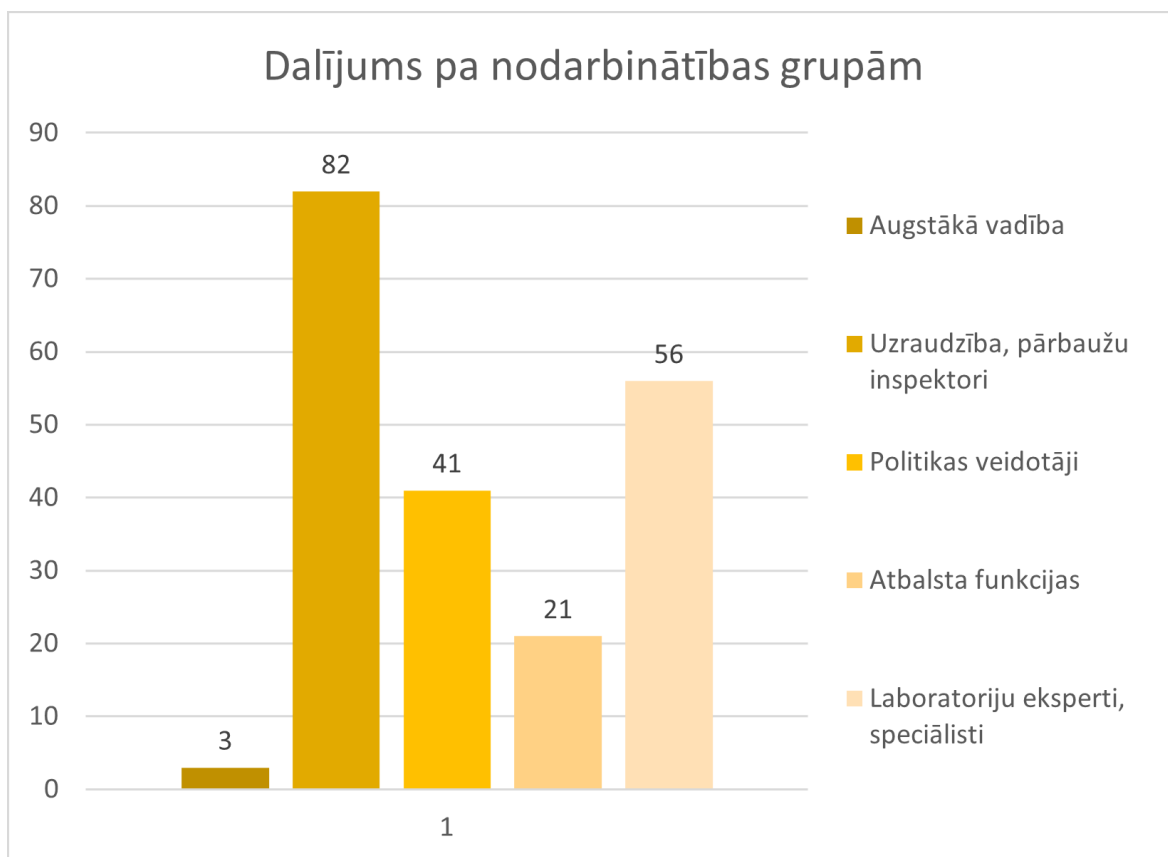
2019. gadā VAAD valsts civildienesta attiecības pārtrauca pieci ierēdņi un darba tiesiskās attiecības izbeidza trīs darbinieki. Tajā skaitā trīs nodarbinātie pārtrauca darba attiecības ar VAAD, sasniedzot pensionēšanās vecumu. Pieņemto un atbrīvoto nodarbināto skaits salīdzinājumā ar pēdējiem trijiem gadiem ir krietni samazinājies, kā rezultātā personāla rotācijas koeficients 2019. gadā, vērtējot darba attiecības izbeigušo un uzsākušo darbinieku skaitu pret nodarbinātajiem, ir 0.09%. Tas skaidrojams ar to, ka iepriekšējos pārskata periodos pieņemtie darbinieki ir VAAD veiksmīgi adaptējušies un šobrīd nemeklē citas darba iespējas. Tomēr VAAD pastāv augsts risks nodarbināto rotācijai.

Šobrīd departamentos uz vienu funkciju vai uzdevumu ir viens darbinieks, kas ir specializējies attiecīgā jomā. Darbs praktiski tiek organizēts bez aizvietojamības. Klientu skaits un veicamais darbu apjoms pieaug. Pieaug arī vecuma grupa nodarbinātajiem, kam līdz pensionēšanās vecumam palikuši mazāk nekā desmit gadi.

Kopumā nodarbināto skaits trijās vecuma grupās sadalās vienmērīgi. Kā redzams sektoru diagrammā attēlā, nodarbināto skaits vecuma grupā līdz 35 gadiem 2019. gadā bija 75 nodarbinātie, kas sastāda 35%, nodarbināto skaits vecuma grupā no 36 – 54 gadiem - 66, kas attiecīgi sastāda 32% un nodarbināto skaits, kas vecāki par 55 gadiem – 68, kas attiecīgi sastāda 35%.

Vērtējot VAAD nodarbinātos pēc sfēras, kurā tie ir nodarbināti, stabiņu diagrammā attēlā uzskatāmi redzams, ka VAAD lielākais nodarbināto skaits ir vecākie inspektori, kas uzrauga, konsultē un kontrolē normatīvo aktu prasību izpildi VAAD atbildībā nodotajās jomās. Otrā lielākā grupa ir politikas veidotāji, kas ir vadošie eksperti nozarē ar augstu profesionālo pieredzi un specializāciju jomā. Trešo lielāko grupu veido trīs laboratoriju eksperti.

Lai nodrošinātu personāla izaugsmi un nepārtraukti pilnveidotu sniegto pakalpojumu kvalitāti, VAAD nodrošināja nodarbināto apmācības, izvērtējot katra darbinieka mācību nepieciešamību efektīvākai darba uzdevumu izpildei. 2019. gadā VAAD darbinieki piedalījies VAAD organizētajās iekšējās mācībās, kā arī VAS mācībās un mācībās ārpus VAS piedāvājuma, tādējādi nodrošinot, ka ikviens VAAD darbinieks vismaz vienu vai divas reizes gada laikā piedalās ārējās apmācības, kurās uzsvars likts uz procesu plānošanu, darbu efektīvizēšanu un vērtību izpratni par klientorientētu pakalpojuma sniegšanu, kā - Lietišķās komunikācijas psiholoģiskie aspekti. Pārmaiņu komunikācijā”, izvērtējot “Konsultē vispirms” principa ieviešanu pārbaucēju procesa nodrošināšanā (80 darbinieki), Komandas vērtību stratēģiskā analīze (75 darbinieki), Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika (30 darbinieki) un Korupcijas novēršana. VAAD darbojas apmācību princips Training of trainers, tādēļ rūpīgi tiek izvērtēts apmācību piedāvājums un uz tām nosūtītie darbinieki pēc tam veic tālākāpmācības un integrē tēmas mācību moduļos gan jauno darbinieku, gan jomas ekspertu mācībās.

PUBLIKĀCIJAS, INTERVIJAS PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻOS

Pārskata periodā sniegtas vairāk kā 100 intervijas un sagatavotas atbildes uz žurnālistu jautājumiem, līdzīgi kā iepriekš sagatavoti vairāk kā 50 tematiskie raksti un publikācijas specializētajos izdevumos — žurnālos „Saimnieks”, „Agro Tops”, „Dārza Pasaule”, „Dārzs un drava”, kā arī oficiālajā izdevumā “Latvijas vēstnesis”.

Iniciatīva “Konsultē vispirms!”

Par iniciatīvas “Konsultē vispirms!” ieviešanu un iekļūšanu līderu grupā, veidojot izcilu uzņēmējdarbības vidi Latvijā 2019. gadā VAAD saņēma ekonomikas ministra Pateicību.

Klienti pozitīvi novērtējuši:

- pārkāpumiem proporcionālas sankcijas;
- laipnu un atsaucīgu komunikāciju;
- iespēju novērst konstatētās neatbilstības;
- “ieciētības” režīma piemērošanu;
- ātras un ērtas telefoniskas konsultācijas.

**KONSULTĒ
VISPIRMS**
Aicina Ekonomikas ministrija

Semināri

Turpinot ieviest AAL lietošanas iekārtu pārbaudzi sistēmu, VAAD sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru un Latvijas Augu aizsardzības līdzekļu ražotāju un tirgotāju asociāciju organizējis informatīvus seminārus par drošu AAL lietošanu un AAL lietošanas iekārtu pārbaudēm.

Par jaunākajām izmaiņām likumdošanā un AAL reģistrā, notikuši ikgadējie semināri AAL izplatītājiem, tirdzniecības uzņēmumiem.

VAAD speciālisti piedalījušies ar lekcijām par dažādām VAAD atbildības jomu aktualitātēm LLKC, Zemnieku saeimas, Vidzemes un Latgales graudaudzētāju kooperatīva VAKS, AREI organizētajos semināros, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības izstādēs izstāžu kompleksā "Rāmava".

2019. gadā VAAD speciālisti organizēja un piedalījās citu organizētos semināros ar prezentācijām par jauno augu veselības regulējumu, kas stājās spēkā 2019. gada decembrī un ieviesa būtiskas izmaiņas augu un augu produktu tirdzniecībā un transportēšanā.

Lai tirdzniecības vietas būtu informētas par prasībām, kādas jāievēro, ievēdot stādāmo materiālu Latvijā no Eiropas valstīm, pārdodot stādāmo materiālu un kartupeļus, organizēti ikgadējie semināri pašvaldību apzaļumošanas firmu pārstāvjiem un tirdzniecības tīklu pārstāvjiem.

2019. gadā programmas "Baltijas jūras reģiona Eiropas Strukturālā programma 2014. – 2020. gadam" projekta "Uzlaboti kūtismēslu standarti ilgtspējīgai barības elementu pārvaldībai un emisiju samazināšanai" ietvaros notika virkne semināru par kūtismēslu apsaimniekošanu.

Informatīvie materiāli

Lai palīdzētu lauksaimniekam atpazīt slimības un kaitēkļus, VAAD 2019. gadā sagatavojis trīs rokasgrāmatas: “Sīpolaugu slimības un kaitēkļi”, “Biešu slimības un kaitēkļi” un “Ogulāju slimības un kaitēkļi”; informatīvu bukletu – 2019. gada integrētās augu audzēšanas kalendāru lauksaimniekiem, ikgadējo izdevumu “Latvijas augu aizsardzības līdzekļu saraksts”, kā arī virkni informatīvu materiālu par jauno augu veselības regulējumu.

Par sezonas aktuālajiem jautājumiem periodiski tiek izdotas ziņu lapas lauksaimniekiem un dārzkopības speciālistiem.

Uzņēmējiem, kas augus un augu produktus eksportē uz trešajām valstīm ārpus ES, sagatavots video sižets par fitosanitārā sertifikāta nepieciešamību un darbībām, kas jāveic, lai to iegūtu. Kā arī sagatavota video instruktaža par fitosanitārā sertifikāta pieteikuma aizpildīšanu.

Mājaslapa un sociālie tīkli

Pastāvīgi aktualizēta informācija VAAD mājaslapā www.vaad.gov.lv un mājaslapas sadaļā noverojumi.vaad.gov.lv, kur kultūraugu veģetācijas periodā ievietota informācija par lauka novērojumiem un brīdinājumi par kultūraugiem kaitīgo nekarantīnas organismu attīstību.

Palielinājies sekotāju skaits VAAD sociālajam kontam Twitter un Facebook vietnē, fotogrāfijas no VAAD publiskajiem pasākumiem tiek ievēdotas Flickr vietnē. Izveidots VAAD Youtube kanāls, kur ievietoti VAAD sagatavotie videomateriāli.

Uzticības tālrunis

Reģistrēti vairāk nekā 30 zvani VAAD uzticības tālrunī, sniegtas konsultācijas, pieņemtas un izskatītas sūdzības par AAL lietošanu un citiem VAAD kompetences jautājumiem.

Sadarbība ar valsts un nevalstiskajām organizācijām

Gada sākumā organizēta ikgadējā tikšanās ar nevalstiskajām organizācijām (NVO), sniegts VAAD 2018. gada darbības pārskats un informācija par 2019. gada darbības prioritātēm, sniegtas atbildes uz NVO jautājumiem.

Latvijas sēklaudzētāju asociācijas (LSA) gada kopsapulcē sniegta informācija par aktualitātēm sēklaudzēšanā.

Pārskata periodā turpinājās iesāktā sadarbība ar VSIA *Latvijas Sertifikācijas centrs* (turpmāk – LATCERT) laboratoriju mēslošanas līdzekļu kontroles paraugu testēšanā, kā arī ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes un Latvijas universitātes zinātniekiem, LATCERT un dārzkopības speciālistiem, kuri bija iesaistīti Mēslošanas līdzekļu ekspertu darba grupā.

Starptautiskais augu veselības gads 2020

VAAD, atbalstot Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas (IPPC) iniciatīvu 2020. gadu pasludināt par Starptautisko augu veselības gadu, izstrādājis virkni pasākumu, lai uzsvērtu augu veselības nozīmi pārtikas drošības uzlabošanā, vides un bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā un ekonomiskās attīstības veicināšanā.

Kā vadošā iestāde Latvijā augu veselības uzraudzības jomā, VAAD organizēja darba grupu, kurā iesaistīja gan citu iestāžu (Valsts meža dienests, Dabas aizsardzības pārvalde, AS “Latvijas valsts meži”), gan NVO, gan augstskolu (Latvijas lauksaimniecības universitāte, Latvijas Universitāte), gan zinātnisku institūciju (Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava”) speciālistus un izstrādāja vienotu sadarbības plānu Starptautiskā augu veselības gada popularizēšanai, iekļaujot pasākumus skolās, aktivitātes botāniskajos dārzos, ceļojošo izstādi, Augu veselības telts dalību publiskajos pasākumos, Starptautiskas konferences un Ģimenes dienas organizēšanu Latvijas nacionālajā bibliotēkā.

Tā kā viena no svarīgākajām Starptautisko augu veselības gada mērķauditorijām ir bērni un jaunieši, VAAD izstrādāja virkni izglītojošu spēļu, konkursu un citu aktivitāšu.

STARPTAUTISKAIS AUGU VESELĪBAS GADS

2020

FITOSANITĀRĀ DROŠĪBA

APSEKOJUMI LATVIJAS TERITORIJĀ

2019. gadā valsts fitosanitārā stāvokļa noteikšanai kopumā veiktas 11150 pārbaudes, noņemti 5369 dažādi paraugi augu karantīnas augiem sevišķi bīstamo organismu noteikšanai. Visi noņemtie paraugi analizēti VAAD NFL, kas ir vienīgā laboratorija Latvijā ar tiesībām testēt augu karantīnas organismus.

Veicot laboratorisko testēšanu, konstatēti septiņi augu karantīnas organismi: *Erwinia amylovora*, *Globodera rostochiensis*, *Ditylenchus destructor*, *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus*, *Mycosphaerella pini*, *Mycosphaerella dearnessii*.

Pēc 2019. gada pārbaūžu datiem, Latvijā kopējais augu karantīnas organismu un augiem sevišķi bīstamo organismu skaits, kas jebkad identificēti VAAD NFL un kuru statuss Latvijā ir "sastopams", vai "ierobežoti sastopams" un noteikti iznīcināšanas pasākumi, ir 13 organismi.

Latvija ieguvusi aizsargājamās zonas statusu uz diviem augu karantīnas organismiem - bakteriālo iedegu *Erwinia amylovora* un bālo kartupeļu nematodī *Globodera pallida*.

Lai noteiktu kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu ģeogrāfisko izplatību un statusu Latvijā, izstrādāta apsekojumu programma, kura īstenota, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regulu Nr.652/201.

Kaitīgo organismu apsekojumu programmas ietvaros veikti apsekojumi 34 kaitīgajiem organismiem. Veicot apsekojumus 2019. gadā, kopumā veiktas 1997 vizuālas pārbaudes, pārbaudot 2722,52 ha, un noņemti 1518 paraugi. Apsekojumi veikti mežos, apstādījumos, parkos, privātajos dārzos, ražojošajos stādījumos, Latvijas Universitātes Botāniskajā dārzā un Nacionālajā Botāniskajā dārzā Salaspilī.

KONKRĒTU KARANTĪNAS ORGANISMU APSEKOJUMI

BAKTERIĀLĀ IEDEGA

ERWINIA AMYLOVORA

Kopš 1998. gada Latvijā tiek veikts monitorings, lai noteiktu bakteriālās iedegas izplatību. Monitorings ietver saimniekaugu vizuālo pārbaudi un paraugu ņemšanu veģetācijas periodā. 2018. gadā bakteriālā iedega Latvijā konstatēta 16 vietās Latgales, Zemgales un Rīgas reģionā. 16 vietās Latgales, Zemgales un Rīgas reģionā.

2019. gadā bakteriālā iedega Latvijā konstatēta septiņās vietās - trīs slimības konstatēšanas gadījumi bijuši iepriekšējos gados noteiktajos slimības perēkļos, bet divi pozitīvie paraugi ņemti iepriekšējos gados noteiktajās buferzonās. 2019. gadā bakteriālā iedega konstatēta divās jaunās vietās – stādaudzētavā un mātesaugu selekcijas dārzā.

Veikto pārbažu un noņemto paraugu rādītāji:

Pārbažu vietas	Pārbaudes			Paraugi			Pozitīvie paraugi		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Stādaudzētavas (tajā skaitā tuvējā apkārtnē)	223	192	214	354	364	356	0	0	3
Tirdzniecības vietas	52	169	124	1	18	32	0	0	0
Ģenētisko resursu kolekcijas, botāniskie dārzi, arborētumi, komercdārzi	324	341	327	41	49	73	1	3	1
Parki, ceļmalas, savvaļā, pamestie dārzi, piemājas dārzi utt.	615	643	618	15	29	18	0	4	0
Buferzonas	72	242	501	1	26	16	0	14	2
Perēkļi	6	3	57	0	6	8	0	0	3

ZELTĪTĀ KARTUPEĻU CISTU NEMATODE *GLOBODERA ROSTOCHIENSIS*, BĀLĀ KARTUPEĻU CISTU NEMATODE *GLOBODERA PALLIDA*, KARTUPEĻU GAIŠĀ GREDZENPUVE *CLAVIBACTER MICHIGANENSIS PV. SEPEDONICUS*, KARTUPEĻU TUMŠĀ GREDZENPUVE *RALSTONIA SOLANACEARUM*, BĀLĀ KARTUPEĻU CISTU NEMATODE *GLOBODERA PALLIDA*, KARTUPEĻU BUMBUĻU NEMATODE *DITYLENCHUS DESTRUCTOR*, KARTUPEĻU VĒZIS *SYNCHYTRIUM ENDOBIOTICUM*, KARTUPEĻU SPRADŽI *EPITRIX SPP.*

Augsnes paraugi 2019. gadā sēklas un pārtikas kartupeļu audzēšanas saimniecībās un stādaudzētavās noņemti 998 paraugi, kas ir par 149 paraugiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Kopā inspektori 95 saimniecībās pārbaudīja 985,98 ha, no tiem 9,82 ha konstatēta *Globodera rostochiensis*.

Kopumā Latvijā uz 2019. gada 31. decembri 54 saimniecību 77 laukos 289,3105 ha platībā ir konstatēta zeltītā kartupeļu cistu nematode (*Globodera rostochiensis*) un šai platībai tiek piemēroti fitosanitārie pasākumi.

Eksportam paredzētajās kravās – kūdrā, mulčā, kā arī augu produktos, kuri satur augsni arī noņemti paraugi *Globodera pallida* un *Globodera rostochiensis* testēšanai. 2019. gadā noņemti 82 šādi paraugi, kas par 26 paraugiem mazāk nekā 2018. gadā. Vienā paraugā atklāta *Globodera rostochiensis*.

Globodera pallida Latvijā 2019. gadā netika konstatēta.

270 kartupeļu audzēšanas saimniecībās noņemti 792 kartupeļu bumbuļu paraugi. Laboratorisko testu rezultātā trīs paraugos konstatēta kartupeļu gaišā gredzenpuve *Clavibacter michiganensis pv. sepedonicus*. Saimniecību skaits, kurās konstatē kartupeļu gaišo gredzenpuvi pēdējo trīs gadu laikā ir nemainīgi mazs (2 - 4). Laboratorijā 19 paraugos konstatēta kartupeļu bumbuļu nematode *Ditylenchus destructor*. Saimniecību skaits, kurās konstatē šo organismu gadu no gada mainās, taču nevar izdarīt secinājumu, ka kartupeļu bumbuļu nematodes konstatācijas gadījumi samazinās.

Kartupeļu tumšā gredzenpuve *Ralstonia solanacearum* pārbaudīta arī ūdens paraugos un kartupeļu tumšās gredzenpuves saimniekaugos, kopā noņemot un testēti NFL 26 paraugi.

Kartupeļu tumšā gredzenpuve *Ralstonia solanacearum* Latvijā nav konstatēta.

BURSAPHELENCHUS XYLOPHILUS

Monitoringa ietvaros kopā mežos, izcirtumos, riska zonās, stādaudzētavās un uzņēmumos, kas strādā ar zāgmateriāliem veiktas 600 pārbaudes, kas šajā gadā ir par 0,5% vairāk nekā iepriekšējā. Rezultātā noņemti un laboratoriski testēti 436 paraugi. Priežu koksnes nematode nevienā paraugā netika konstatēta.

Bursaphelenchus xylophilus (BURSXY) - <https://gd.eppo.int>

Bursaphelenchus xylophilus izraisītie
< bojājumi

CITRUSA ŪSAINIS ANOPLOPHORA CHINENSIS ĀZIJAS ŪSAINIS ANOPLOPHORA GLABRIPENNIS

ES valstis pēdējo gadu laikā arvien biežāk konstatē Āzijas ūsaiņa *Anoplophora glabripennis* uzliesmojumus, un visos gadījumos tas ir saistīts ar akmeņu kravām, kas tiek ievestas no Ķīnas, kravu pārvadāšanā bieži izmantojot zemākas kvalitātes koksnes iepakojamo materiālu.

Kopā stādaudzētavās, mežaudzēs, komercdārzos, parkos, piemājas dārzos, dendrārijos, botāniskajos dārzos, kā arī vietās, kur no Ķīnas tiek ievestas un izkrautas akmens kravas un šo vietu apkārtnes apstādījumos veikta 1283 pārbaudes, noņemti 116 paraugi. Veikto pārbauzu un vietu skaits pēdējo trīs gadu laikā būtiski nemainās. Citrusu ūsainis *Anoplophora chinensis* un Āzijas ūsainis *Anoplophora glabripennis* Latvijā nav konstatēti.

XYLELLA FASTIDIOSA

Pārbaudes veiktas vietās, kur aug, audzē vai tirgo *Xylella fastidiosa* saimniekaugus. Uzmanība pievērsta augļu kokiem un ogulājiem – plūmēm, ķiršiem, vīnogulājiem, krūmmellenēm un dzērvenēm, gan arī dekoratīvajiem augiem – lavandām, rozmarīniem, ozoliem, kļavām, u.c. augiem.

Kopā veiktas 1018 pārbaudes, no kurām 60 pārbaudes veiktas stādaudzētavās, 147 - stādu tirdzniecības vietās, 70 - augļu, ogulāju un vīnogulāju dārzos, 26 - lapu koku mežos un 715 - apstādījumos un parkos. Noņemti 212 paraugi gan ar, gan bez vizuālajām pazīmēm. *Xylella fastidiosa* šī organisma saimniekaugos netika konstatēta.

CITAS DARBĪBAS FITOSANITĀRĀS DROŠĪBAS NODROŠINĀŠANAI

Veiktas 714 stādāmā un pavairojamā materiāla pārbaudes dažādās saimniecībās un stādaudzētavās 334,02 ha platībā, noņemti 782 paraugi augu karantīnas un sevišķi bīstamo organismu atklāšanai. Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem, kopējais veikto pārbaūžu skaits dažādās stādaudzētavās nav būtiski mainījies, taču noņemto paraugu skaits ir nedaudz samazinājies.

Izsniegtas 14 769 augu pasēs un etiķetes augu pavairojamam materiālam un augu produktiem.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados visvairāk augu pasēs izsniegtas augļu kokiem (ābelēm, bumbierēm, ķiršiem, plūmēm u.c.) un dekoratīvajiem kokiem un krūmiem (vilkābelēm, klintenēm, korintēm u.c.) Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem būtiski pieaudzis skaits augu pasēm, kas ticis izsniegts priežu mizai, mulčai un gataviem skujkoku izstrādājumiem eksportam uz Lielbritāniju.

Veiktas 289 stādāmā materiāla pārbaudes tirdzniecības vietās, tirgos, gadatirgos. Divos gadījumos par stādu tirgošanu ar neatbilstošām augu pasēm vai bez tām, piemērots administratīvais sods.

Veikta 181 pārbaude 101 Koksnes iepakojamā materiāla markētāju reģistrā reģistrētā uzņēmumā. Vienā gadījumā konstatēta neatbilstība un piemērots administratīvais sods.

VAAD NFL reģistrēti un markēti testēšanai kopā 5369 paraugi. Tas ir par 491 paraugu mazāk nekā 2018. gadā.

NFL uztur laboratorijas kvalitātes, administratīvo un tehnisko sistēmu atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025 standarta prasībām. NFL piešķirta akreditācija atbilstībai LVS EN ISO/IEC 17025:2005 standarta prasībām sekojošā akreditācijas sfērā: augu kaitīgo organismu entomoloģiskā un kartupeļu bakterioloģiskā un molekulārbioloģiskā testēšana.

NFL nodrošina regulāru personāla kvalifikācijas celšanu un piedalās starplaboratoriju salīdzinošā testēšanā.

LATVĀŅU IZPLATĪBAS IEROBEŽOŠANAS UZRAUDZĪBA

2019.gadā papildus uzmērīti 308,65 ha ar invazīvās sugas Sosnovska latvāņa invadētās vai iepriekš VAAD nezināmās teritorijas, bet monitorings ar atkārtotu uzmērīšanu netika veikts.

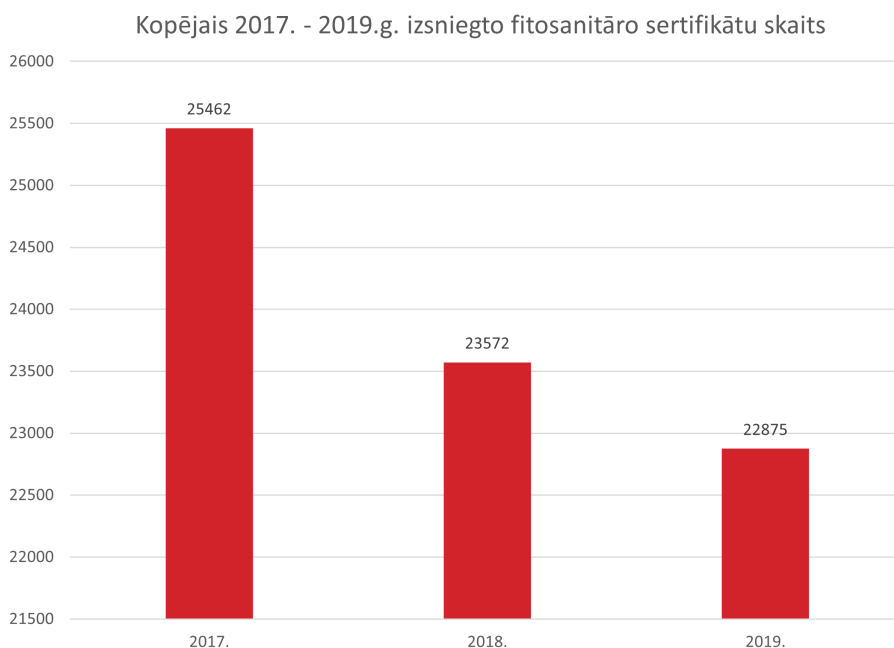
Sosnovska
latvānis
Heracleum
sosnowsky >

EKSPORTA UZRAUDZĪBA

2019.gadā izsniegti 22875 fitosanitārie sertifikāti augu un augu produktu eksportam uz 132 valstīm. 2019. gadā visvairāk fitosanitāro sertifikātu izsniegti produktu eksportam uz Ķīnu, Krieviju, Japānu, Uzbekistānu, Baltkrieviju un ASV.

Salīdzinoši 2017. gadā visvairāk sertifikātu (4539) izsniegti uz Krieviju, bet 2019. gadā visvairāk – uz Ķīnu (3876). Triju gadu laikā uz Krieviju izsniegto sertifikātu skaits samazinājies, bet uz Ķīnu izsniegto - palielinājies.

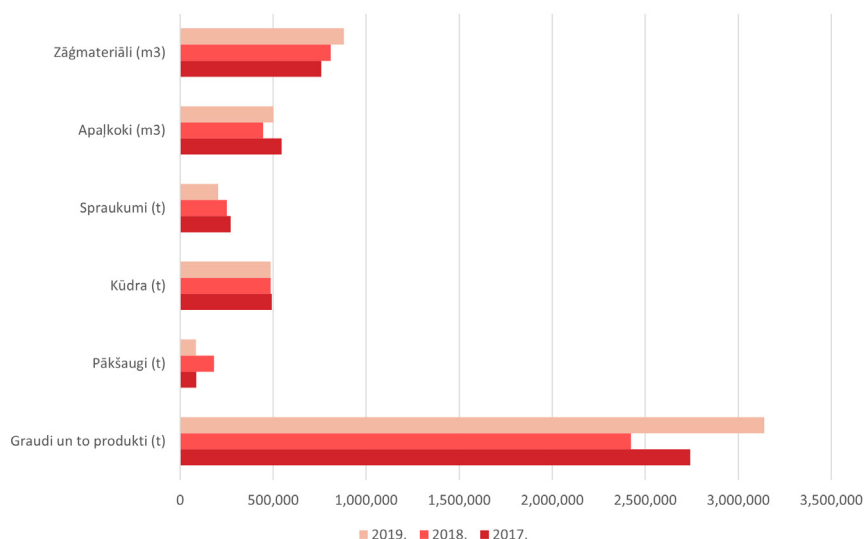
Kopējais izsniegto sertifikātu skaits 2017. – 2019.g. samazinājies.

Uz Ķīnu un Japānu visvairāk fitosanitāro sertifikātu tiek izsniegti apaļkokiem, kokmateriāliem, kūdrai. Uz Krieviju ar fitosanitārajiem sertifikātiem tiek eksportēti Eiropas Savienības un citu valstu izcelsmes grieztie ziedi un podu augi, žāvēti augļi un rieksti, tēja un kafija, pārtikas produkti.

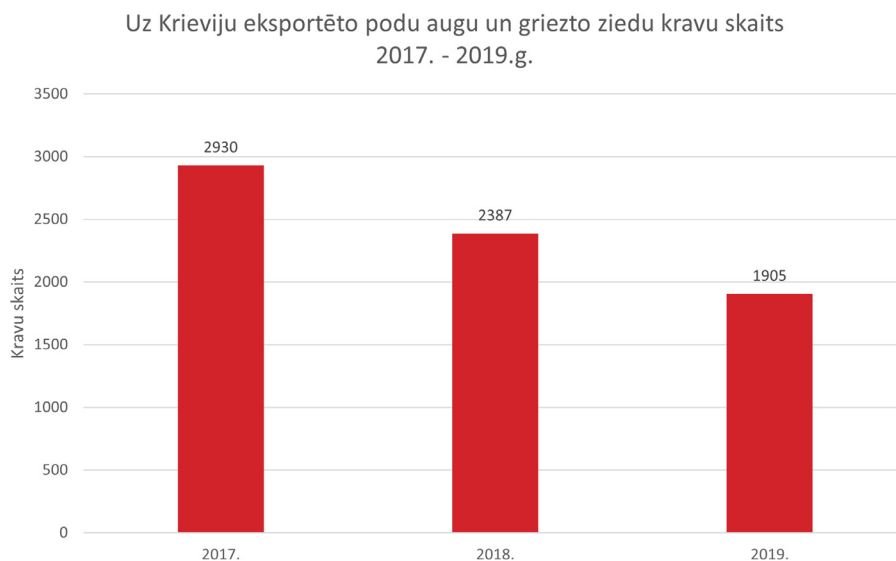
Pēc apjoma visvairāk tiek pārbaudīti un eksportēti graudi un graudu produkti, pākšaugi, kūdra, spraukumi, zāģmateriāli, apaļkoki. Palielinājušies eksportēto zāģmateriālu, graudu un graudu produktu apjomi, nedaudz samazinājies lopbarības izejvielas - sojas spraukumu eksporta apjoms.

Augu produktu daudzumi, kam izsniegti fitosanitārie sertifikāti 2017.- 2019.g

Samazinājušies griezto ziedu un dekoratīvo podu augu kravu apjomi eksportam uz Krieviju.

ES ievestajiem augiem, augu produktiem un citiem augu izcelsmes objektiem no trešajām valstīm jāatbilst noteiktām fitosanitārām prasībām. Neatbilstību gadījumā tiek gatavotas notifikācijas eksportētājvalstij. Kopumā 2019. gadā sagatavotas 511 notifikācijas 21 valstij. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, sagatavoto notifikāciju skaits ir samazinājies. Tam par iemeslu ir bijuši pastiprināti uzraudzības pasākumi uzņēmumos, kuri iepriekš ievēduši visvairāk neatbilstošu kravu. Līdzīgi kā iepriekšējos gadus, visvairāk pārkāpumu ir tieši trešo valstu ievesto kravu izmantotajā koksnes iepakojamajā materiālā – kas atsevišķos gadījumos nav bijis marķēts saskaņā ar standarta prasībām, vai arī šis marķējums ir bijis neatbilstošs. Tāpat nemainīgi kā iepriekšējos gados, visvairāk notifikāciju ir sagatavots tieši par Krievijas Federāciju.

Vairākos gadījumos no trešajām valstīm ievestajās kravās tika konstatēti arī kaitīgie organismi:

- sešos gadījumos marķētā koksnes iepakojamajā materiālā no Baltkrievijas tika konstatēta nekarantīnas nematode *Bursaphelenchus mucronatus*.
- Visos desmit gadījumos, kad tika konstatēti pārkāpumi no Honkongas ievestajās kravās – koksnes iepakojamajā materiālā tika konstatēti organismi – vienā gadījumā – *Trichoferus sp.*, deviņos gadījumos – *Lyctus sp.*
- divos gadījumos kravās no Krievijas Federācijas tika konstatēti kaitīgie organismi – vienā bumbieru kravā tika konstatēta *Monilia fructicola* un viens koksnes iepakojamajā materiālā – *Bursaphelenchus mucronatus*.
- divos gadījumos kravās no Ķīnas tika konstatēti kaitīgie organismi – koksnes iepakojamajā materiālā – *Ahasverus advena* un *Silvanoporus fagi*.
- vienā gadījumā no Ukrainas ievestajā koksnes iepakojamajā materiālā tika konstatēts – *Xylotrechus sp.*

AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU REĢISTRĀCIJA

2019. gadā Latvijā reģistrēto AAL sarakstā iekļauti 47 jauni AAL, tajā skaitā:

- 31 ķīmiskais,
- Trīs mikroorganismus saturoši,
- 13 dzīvus organismus saturoši.
- Izsniegta viena AAL paralēlās tirdzniecības atļauja.
- Anulēti 39 AAL un četras AAL paralēlās tirdzniecības atļaujas.

Pieņemti 266 lēmumi par izmaiņām reģistrētu AAL dokumentācijā - mainīts reģistrācijas īpašnieks, iepakojuma lielums, formulācijas sastāvs un citas izmaiņas dokumentācijā.

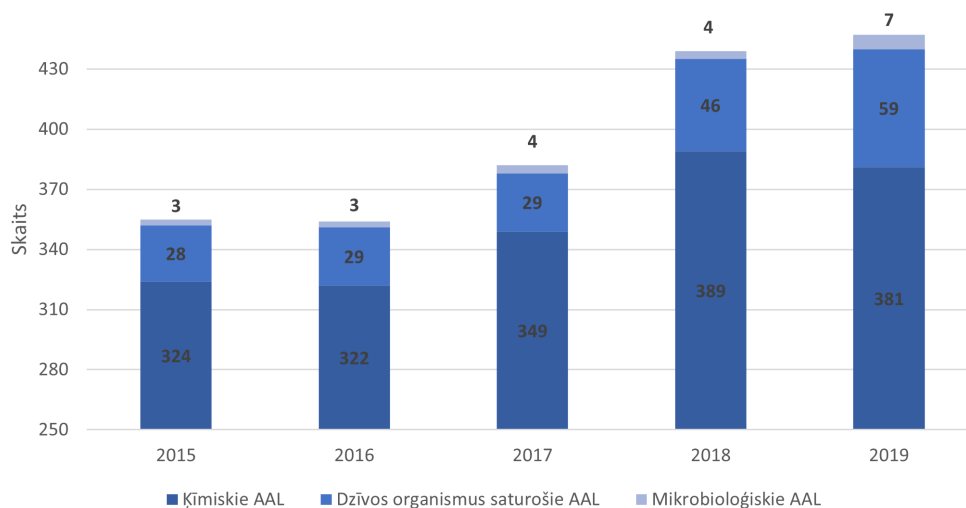
Pieņemti lēmumi par trīs AAL reģistrācijas atjaunošanu pēc to sastāvā esošās darbīgās vielas apstiprinājuma atjaunošanas ES reģistrēto darbīgo vielu sarakstā.

Kopumā 2019. gada beigās AAL reģistrā bija 447 AAL, no tiem 381 ķīmiskais, septiņi mikrobioloģiskie un 59 dzīvus organismus saturošie AAL.

Reģistrā iekļauti 170 herbicīdi (45% no ķīmiskajiem AAL), 122 fungicīdi (32%), 29 insekticīdi (8%), 19 kodnes (5%), 26 augu augšanas regulatori (7%), 15 cita lietojuma preparāti (4%) (repelenti, rodenticīdi, desikanti, limacīdi, dezinfekcijas līdzekļi). Kopumā saistībā ar jaunu AAL reģistrāciju, jau esošo pārreģistrāciju un lēmumiem par izmaiņām dokumentācijā izvērtēti un apstiprināti 123 AAL marķējumu teksti.

Aktuālais Latvijā reģistrēto AAL saraksts pieejams VAAD mājaslapā.

Reģistrēto AAL skaita dinamika 2015. - 2019. gadā

Lai gan reģistrēto AAL skaits pēdējos gados pieaudzis, vairumā gadījumu reģistrācijas pieteicēji iesniedz pieteikumus tādu AAL reģistrācijai, kuri paredzēti graudaugiem, rapsim un kartupeļiem. Joprojām trūkst AAL dārzeniem un citiem mazajiem lietojumiem - AAL lietošanai augiem un augu produktiem, kurus valstī audzē nelielās platībās vai audzē lielās platībās, bet kaitīgais organisms nerada kaitējumu katru gadu vai arī kaitējums netiek nodarīts visā audzējamā platībā.

2019. gadā sagatavoti 56 novērtējumi atļauju izsniegšanai AAL lietošanai, t.sk. 19 neregistrētu AAL novērtējumi, 25 novērtējumi AAL demonstrācijas izmēģinājumiem un 12 novērtējumi jau reģistrētu AAL mazo lietojumu atļaujām.

Pārskata periodā VAAD turpināja sadarbību ar Latvijas dārzeņu audzētājiem un augļkopjiem. Izsniegtas septiņas atļaujas neregistrēta AAL izplatīšanai un lietošanai, kā arī divas atļaujas reģistrēta AAL lietošanas jomas paplašinājumam.

VAAD aktīvi meklē risinājumus AAL pieejamības veicināšanai, rezultātā 2019. gadā, sadarbojoties ar AAL reģistrācijas īpašniekiem, reģistrēti šādi jauni AAL lietojumi:

- “Avtar 75 NT” – bumbieru stādījumos;
- “Pictor Active” - pupu un zirņu sējumos;
- “Vredmix” – lopbarības biešu un galda biešu sējumos;
- “Scenic Gold”- ziemas ripša un vasaras ripša sējumos;
- “Lontrel 600 SL” – Savoņas kāpostu stādījumos, ziemas ripša un vasaras ripša sējumos;
- “Teppeki”- ķiršu, plūmju, galviņkāpostu, Briseles kāpostu stādījumos, krāšņumaugu sējumos un stādījumos;
- “Prestop” - lapu koki, skuju koki kokaudzētavās (segtās platībās un atklātā laukā), gurķi, ķirbjaugi (atklātā laukā), krustziežu dārzeni, sīpoli, ķiploki (tuneļos), sīpoli, ķiploki (atklātā laukā), zemenes, avenes (segtās platībās, tuneļos), zemenes (atklātā laukā), krūmmellenes (tuneļos, atklātā laukā), dzērvenes.

2019. gadā veiktas AAL efektivitātes pārbaudes izmēģinājumu sertifikātu īpašnieku - SIA „AgroLab Baltic”, VSAI „Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs” un SIA „Bayer”, „Bayer CropScience” nodaļas – uzraudzības pārbaudes. 2019. gadā izsniegti sertifikāti AAL reģistrācijai paredzēto efektivitātes pārbaudes izmēģinājumu veikšanai:

- SIA „Bayer”, „Bayer CropScience” nodaļai - vienam izmēģinājumu veidam pirmo reizi,
- SIA “Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs” – vienam izmēģinājumu veidam atkārtoti un vienam izmēģinājuma veidam pirmo reizi;
- SIA “AgroLab Baltic” - četriem izmēģinājumu veidiem atkārtoti un trīs izmēģinājumu veidiem pirmo reizi.
- BASF SIA Baltic Trail Station - sešiem izmēģinājumu veidiem pirmo reizi.

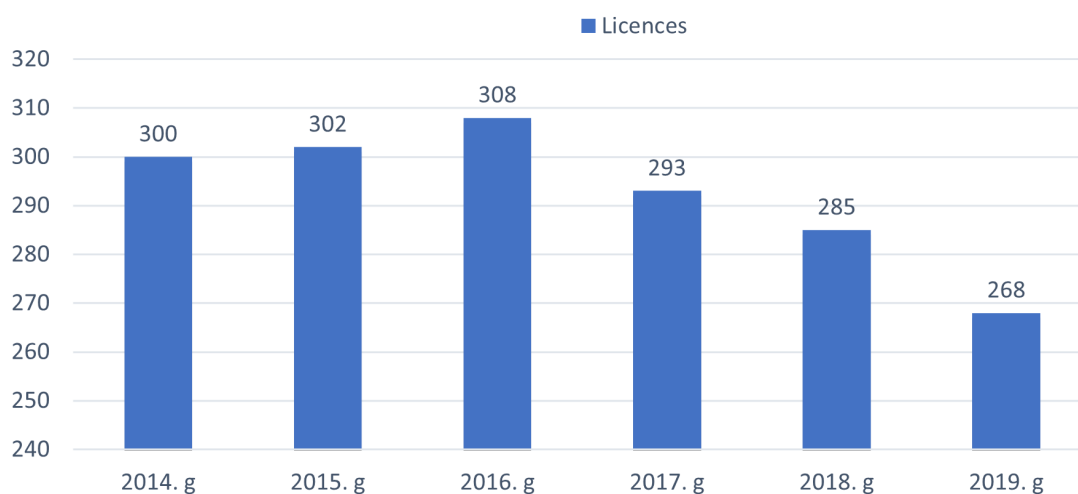
VAAD ir iesaistīts reģionālā (Ziemeļu zonas) un ES līmeņa sadarbības aktivitātēs. Zonālā sadarbība dod iespēju optimāli izmantot valstu rīcībā esošos cilvēkresursus, koordinējot saņemto AAL reģistrācijas pieteikumu izskatīšanu un deleģējot ziņotājvalstis sagatavot AAL novērtējuma ziņojumus visu dalībvalstu vārdā. Vienlaikus tiek nodrošināta riska novērtējumu harmonizācija un kvalitāte, jo novērtējuma ziņojumu gatavošanā un izskatīšanā ir iesaistīti vairāku valstu eksperti. Papildus AAL reģistrācijas aktivitātēm Latvija iesaistīta ES mēroga programmā Eiropā reģistrētu darbīgo vielu atkārtotai iekļaušanai ES apstiprināto darbīgo vielu sarakstā pēc to apstiprināšanas termiņa beigām. Pārskata gadā Latvija pabeidza darbīgās vielas metrafenons riska ziņojuma novērtējumu un piedalījās tā izvērtēšanas sanāksmēs Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādē, kā arī sagatavoja un iesniedza Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādē darbīgās vielas zoksamīds importa tolerances riska novērtējumu. Pārskata gadā Latvija veica vadošās valsts pienākumus Ziemeļu zonā, organizēja piecas vadības grupas telekonferences un astoņas ekspertu telekonferences, koordinējot viedokļu apmaiņu starp jomu ekspertiem. 2019. gadā Latvija kā vadošā valsts rīkoja un koordinēja Ziemeļu zonas klātienes sanāksmi Rīgā, kurā piedalījās 70 eksperti no visām Ziemeļu zonas dalībvalstīm.

AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU UZRAUDZĪBA

VAAD komersantiem, kas tirgo AAL, izsniedz speciālās atļaujas (licences) AAL uzglabāšanai un izplatīšanai. Pārskata periodā kopā pieņemti 64 lēmumi. Pamatojoties uz personu iesniegumu, veiktas 20 komersantu telpu atbilstības novērtēšanas, kā rezultātā izsniegtas 19 speciālas atļaujas (licences) un vienā gadījumā prasību neatbilstības dēļ tika pieņemts lēmums speciālu atļauju (licenci) neizsniegt. Pieņemti 36 lēmumi par speciālās atļaujas (licences) anulēšanu, astoņi lēmumi par pārreģistrēšanu.

2019. gadā licencēto AAL vietu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem samazinājies par 17 vietām.

Licencēto AAL izplatīšanas vietu skaita dinamika 2014. - 2019. gadā

VAAD inspektori 2019. gadā AAL izplatīšanas vietās 146 AAL, kuriem beidzies derīguma termiņš, noņēma paraugus, lēmuma pieņemšanai par derīguma termiņa pagarināšanu vai nepagarināšanu. Rezultātā piecos gadījumos nolemts nepagarināt AAL derīguma termiņu.

Nodrošinot augu aizsardzības jomas apmācību sistēmas darbību, VAAD pieņēmis pārbaudījumus un izsniedzis apliecības 2052 personām, kā arī veicis četras apmācību veicēju uzraudzības.

2019. gadā AAL izplatīšanas vietās veiktas 186 plānotās un operatīvās pārbaudes. Šajās pārbaudēs konstatēts desmit maznozīmīgi pārkāpumi un desmit būtiski pārkāpumi, par kuriem ierosinātas deviņas administratīvo pārkāpumu lietas (APL). Galvenās būtiskās neatbilstības:

- 👉 nav speciālā atļauja (licence) AAL izplatīšanai - viens gadījums;
- 👉 izplatīts AAL, kura marķējuma tekstā ir minēts neregistrēts lietojums - viens gadījums;
- 👉 izplatīts AAL, kuram beidzies derīguma termiņš - divi gadījumi;
- 👉 izplatīts AAL bez marķējuma latviešu valodā - viens gadījums;
- 👉 izplatīts AAL, kuram beidzies reģistrācijas termiņš - viens gadījums;
- 👉 izplatīšanas vietas darbiniekam nav atbilstošas apliecības vai apliecībai ir beidzies derīguma termiņš - divi gadījumi;
- 👉 izplatīšanas vietai ir konstatētas vairāk, kā trīs maznozīmīgas neatbilstības, kuras kopā veido būtisku pārkāpumu - viens gadījums.

VAAD veicis 41 AAL marķējuma teksta pārbaudi, rezultātā pieciem AAL konstatētas septiņas maznozīmīgas neatbilstības VAAD apstiprinātajam marķējuma teksta paraugam.

Lai noskaidrotu, vai Latvijā izplatīto AAL kvalitāte atbilst reģistrācijas nosacījumiem, noņemti astoņi AAL paraugi to laboratoriskai pārbaudei. Septiņiem AAL paraugiem analīzes atbilda reģistrācijas nosacījumiem. Vienam no AAL noņemtajiem paraugiem analīzes neatbilda reģistrācijas nosacījumiem arī pēc atkārtotajām analīzēm. Tāpēc tika pieņemts lēmums AAL konkrēto partiju izņemt no tirgus apgrozības.

Lai novērstu viltotu un nelikumīgu AAL apriti, 2019. gada sākumā 30 Eiropas valstīs, tai skaitā Latvijā tika īstenota Eiropas policijas aģentūras Europol operācija "Silver Axe IV". Sadarbojoties VAAD, Pārtikas un veterinārajam dienestam un Valsts ieņēmumu dienestam, tika novērsta 10452 kg aizdomīgas izcelsmes AAL nonākšana ES tirgū.

AAL lietošanas normatīvo aktu prasību izpildes uzraudzībai saimniecībās kopā veiktas 1882 pārbaudes. Šajās pārbaudēs konstatēti deviņi maznozīmīgi pārkāpumi un 53 būtiski pārkāpumi, par kuriem ierosinātas 38 APL. Galvenās būtiskās neatbilstības:

- 👉 personai, lai iegādātos, glabātu un lietotu 1. un/vai 2. reģ. klases AAL, nav atbilstoša apliecība - divi gadījumi;
- 👉 nav pareizi uzskaitīti iepirktie un izlietotie 2. reģ. klases AAL – pieci gadījumi;
- 👉 AAL lietots, neievērojot reģistrēto devu - viens gadījums;
- 👉 pieļauta AAL smidzinājuma nokļūšana uz blakus teritorijas vai nav ievērota AAL marķējumā noteiktā virszemes ūdensobjektu aizsargjosla -16 gadījumi;
- 👉 AAL lietots neievērojot desmit metru aizsargjoslu gar virszemes ūdensobjektiem - deviņi gadījumi;
- 👉 izlietotie AAL iepakojumi, līdz to apglabāšanai netiek glabāti kopā ar pārējiem AAL - viens gadījums;
- 👉 pakalpojuma sniedzējs apstrādātā objekta īpašniekam nav izsniedzis izrakstu no reģistrācijas žurnāla par apstrādāto objektu - viens gadījums;
- 👉 AAL lietots publiskā teritorijā pārkāpjot normatīvo aktu prasības - trīs gadījumi;
- 👉 AAL lietots ziedošā laukā kaitējot bitēm - viens gadījums;
- 👉 AAL lietots pie lielām vēja brāzmām -viens gadījums;
- 👉 AAL lietošanai tiek izmantota AAL lietošanas iekārta, kas nav sertificēta - 13 gadījumi.

15 gadījumos, izskatot APL, pieņemti lēmumi izbeigt lietvedību un izteikt mutvārdu aizrādījumu, jo laika periodā, kamēr lieta izskatīta, pārkāpums novērsts – veiktas AAL lietošanas iekārtu pārbaudes.

Pārbaūžu laikā VAAD paņēmis 88 augu un augu produktu paraugus laboratoriskām analīzēm, rezultātā 23 paraugos konstatēta AAL darbīgo vielu klātbūtne, kas pierādīja normatīvo aktu pārkāpumus.

Monitoringa ietvaros ražas vākšanas laikā tika noņemti 156 graudaugu un rapša paraugi AAL darbīgās vielas glifosāta atliekvielu noteikšanai. 73 paraugos glifosāta atliekvielas netika konstatētas, pārējos paraugos atliekvielu līmenis nepārsniedza maksimāli pieļaujamās normas.

Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā reģistrētajās saimniecībās veiktas 540 lauksaimniecības produktu integrētās augu aizsardzības vispārīgo principu un vidi saudzējošas metodes dārzkopībā prasību ievērošanas pārbaudes, kopā pārbaudot 2324 kultūraugu laukus.

Šajās pārbaudēs 116 laukiem konstatētas maznozīmīgas neatbilstības, bet divās saimniecībās trīs būtiskas neatbilstības. Būtiskās neatbilstības:

- 🗨️ laukam nav augšņu agroķīmiskās izpētes vai augsnes analīžu rezultāti - viens gadījums;
- 🗨️ laukam nav mēslošanas plāns - viens gadījums;
- 🗨️ aveņu laukā nav nodrošināta kultūraugu biežība - viens gadījums.

2019. gadā Twinning projektu „Atbalsts Kosovas augkopības produkcijas ražošanas un augu aizsardzības sistēmas kapacitātes stiprināšanai” KS 15 IPA AG 01 16” un „Ukrainas tiesību aktu augu aizsardzības un augu veselību jomā tuvināšana ar ES tiesību aktiem un ar tām saistīto kontroli un laboratorijas pakalpojumu stiprināšana” UA/12 ENPI HE 01 16 (UA/54)” ietvaros Latvijā viesojās Kosovas un Ukrainas iestāžu pārstāvji, lai iegūtu teorētiskās un praktiskās zināšanas par prasībām AAL laišanai tirgū un lietošanai un prasību ievērošanas uzraudzību ES dalībvalstīs.

KULTŪRAUGIEM KAITĪGO NEKARANTĪNAS ORGANISMU MONITORINGS UN PROGNOZĒŠANA

VAAD kultūraugiem kaitīgo nekarantīnas organismu monitoringā 2019. gadā bija nodarbināti septiņi speciālisti. Monitoringa veikšanai izstrādāta un ieviesta mobilā lietotne, lauku monitoringa tiek veikts, izmantojot planšetes.

Monitoringa rezultāti 2019. gadā:

- kaitīgo organismu konstatēšanai novērojumos iekļauti 37 kultūraugi;
- visā Latvijas teritorijā pavisam 3691 novērojumi;
- novērojumos konstatētas 191 kaitīgo organismu sugas vai to grupas (piemēram, tripši, laputis, spradži, kraupis, miltrasas, dažādas lapu plankumainības, sakņu puves u.tml.), t.sk. kaitēkļi - 93, slimības - 98.

Sīpolu rūsa >

MĒSLOŠANAS LĪDZEKĻI UN AUGSNES AUGLĪBAS VEICINĀŠANA

MĒSLOŠANAS LĪDZEKĻU UN SUBSTRĀTU UZRAUDZĪBA

Saskaņā ar Mēslošanas līdzekļu aprites likumu Latvijā aprītē drīkst atrasties reģistrēti ML un SB, ML un SB, kuriem ir izsniegta attiecīga atļauja, savstarpēji atzīti (citā ES vai EEZ paziņoti) ML un SB, kā arī uzskaitē pieteikti ML ar marķējumu "EK mēslošanas līdzeklis".

2019. gadā KUVIS tika iekļauti:

- 131 reģistrēti ML un SB;
- 29 ML un SB ar atļaujām;
- 40 atzīti ML un SB;
- 117 ML ar marķējumu „EK mēslošanas līdzeklis”.

Lai nodrošinātu ML un SB kvalitātes atbilstības pārbaudi, VAAD budžeta ietvaros ņēma kontroles paraugus 81 ML un SB. Akreditētai laboratorijai testēšanai tika nosūtīts 109 paraugs, jo atsevišķos gadījumos saskaņā ar NA bija jānodrošina atkārtota testēšana. Pēc atkārtotās testēšanas kvalitātes prasībām neatbilda 24 ML un SB jeb 30% no pārbaudītajiem, kas ir sliktāks rādītājs nekā 2018. gadā, kad kvalitātes prasībām neatbilda 18% no pārbaudītajiem ML un SB.

Lai nodrošinātu, ka aprītē atrodas reģistrēti, ar atļaujām vai savstarpēji atzīti ML un SB, vai uzskaitē pieteikti ML ar marķējumu "EK mēslošanas līdzeklis", kuru tirdzniecība notiek ievērojot NA prasības, tika veiktas 104 aprites vietu pārbaudes. Konstatēti 14 būtiski pārkāpumi (13% no veiktajām pārbaudēm):

- neregistrēta, uzskaitē nepieteikta vai paziņoto ML un SB sarakstā neiekļauta ML tirdzniecība – četri gadījumi;
- amonija nitrāta vai to saturošu ML ar slāpekļa saturu virs 16% tirdzniecība, neievēroto sprāgstvielu prekursoriem noteiktās prasības – četri gadījumi;
- ML un SB marķējuma neatbilstība NA prasībām – četri gadījumi;
- ražotājs nav nodrošinājis ML vai SB kvalitātes paškontroli – divi gadījumi.

Pārkāpumu skaits, salīdzinot ar 2018. gadu (neatbilstības bija konstatētas 4% pārbaudītajos) ir palielinājies.

MĒSLOŠANAS LĪDZEKĻU LIETOŠANAS PĀRBAUDE

Lai pārlicinātos par normatīvo aktu prasību ievērošanu ML izmantošanā, VAAD 2019. gadā veica trīs veidu pārbaudes:

- pārbaudes ĪJT savstarpējās atbilstības prasību ietvaros pie LAD klientiem - 81;
- pārbaudes visā Latvijas teritorijā, pamatojoties uz iedzīvotāju sūdzībām - 34;
- plānotās pārbaudes visā Latvijas teritorijā saimniecībās, kas atlasītas pēc riska kritērijiem, ņemot vērā lauksaimniecības dzīvnieku skaitu - 71.

Lielākais pārkāpumu īpatsvars (12% no veiktajām pārbaudēm) tika konstatēts pārbaudēs, kas tika veiktas pēc iedzīvotāju sūdzībām, konstatējot ML izkliedi pa sasalušu un pārmitru augsni, kā arī šķidrmēsļu un pakaišu mēsļu neiestrādāšanu augsnē attiecīgi 12 vai 24 stundu laikā. Tomēr, salīdzinot ar 2018. gadu (pārkāpumi konstatēti 22% no veiktajām pārbaudēm) to īpatsvars ir samazinājies.

Savstarpējās atbilstības pārbaudēs būtiskas neatbilstības konstatētas 7% gadījumu, kas, salīdzinot ar 2018. gadu, ir nedaudz vairāk.

Veicot plānveida pārbaudes visā Latvijas teritorijā, būtiski pārkāpumi netika konstatēti.

AUGŠŅU AGROĶĪMISKĀ IZPĒTE PĒC KLIENTU PIEPRASĪJUMA

Pārskata periodā AAI pēc klientu pieprasījuma veikta 469 saimniecībās ar kopējo platību 37 206 ha, izanalizējot 8 711 augsnes paraugus. Atbilstoši AAI daļas kapacitātei gadā tiek plānots AAI veikt 30 000 ha. 2019. gadā, iesaistot paraugu ņemšanā VAAD reģionālo nodaļu inspektoros, plānotais apjoms pārsniegts par 24%.

Salīdzinot ar 2018. gadu, ir palielinājies gan AAI saimniecību skaits (par 15%), gan AAI pieteiktā platība (par 13%).

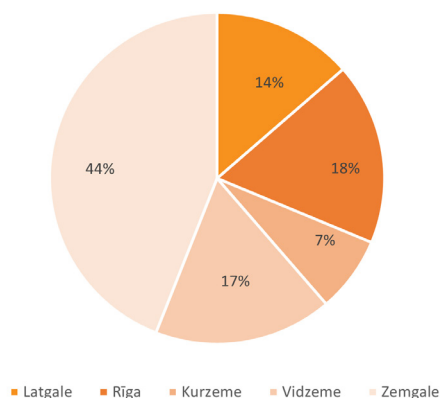
[Augšņu agroķīmiskās izpētes apjomu izmaiņas \(neiekļaujot platības, kurās AAI veikta par tehniskās palīdzības līdzekļiem\):](#)

Rādītājs	2018. gads	2019. gads	% salīdzinot ar 2018. gadu
AAI apjoms, ha	32 947	37 206	13%
Saimniecību skaits	407	469	15%

AAI apjomi VPR ietvaros ir atšķirīgi.

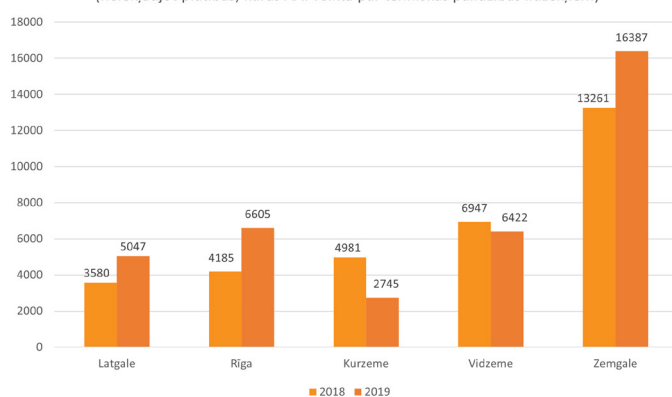
Lielāko pētīto platību īpatsvaru (44%) veido Zemgales VPR LIZ, tad seko Rīgas (18%), Vidzemes (17%) un Latgales (14%) VPR, bet vismazāk pieteikto platību ir Kurzemes (7%) VPR.

AAI pieteikto platību sadalījums pa VPR 2019. gadā, %
(neiekļaujot platības, kurās AAI veikta par tehniskās palīdzības līdzekļiem)

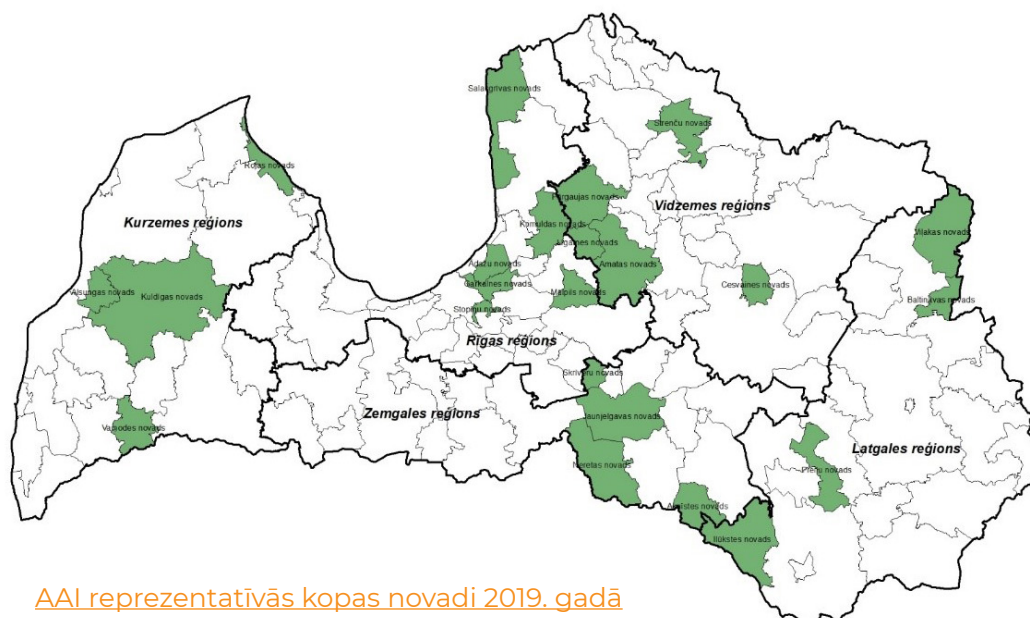
Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, dažos VPR AAI pieteiktās platības ir palielinājušās (Zemgales, Rīgas un Latgales VPR), bet citos (Vidzemes un Kurzemes) - samazinājušās.

AAI apjomu salīdzinājums 2019. un 2018. gadā VPR, ha
(neiekļaujot platības, kurās AAI veikta par tehniskās palīdzības līdzekļiem)

AUGSNES MONITORINGI AAI REPREZENTĀTĪVAJĀ KOPĀ

Lai iegūtu informāciju par LIZ agroķīmiskajiem rādītājiem dažādos VPR, ņemot vērā saimniekošanas veidu (integrēts vai bioloģisks) un specializāciju (laukkopība, dārzkopība vai lopkopība), VAAD ir piešķirti finanšu līdzekļi prioritātei – AAI reprezentatīvā saimniecību izlases kopā. 2019. gadā AAI veikta izlases kopā 5000 ha platībā. Kopai atlasītas 115 saimniecības 23 novados: Kurzemes VPR (4): Alsungas, Kuldīgas, Rojas, Vaiņodes; Latgales VPR (4): Baltinavas, Ilūkstes, Preiļu, Viļakas; Rīgas VPR (6): Ādažu, Garkalnes, Krimuldas, Mālpils, Salacgrīvas, Stopiņu; Vidzemes VPR (5): Amatas, Cesvaines, Līgatnes, Pārgaujas, Strenču; Zemgales VPR (4): Aknīstes, Jaunjelgavas, Neretas, Skrīveru.

AAI reprezentatīvās kopas novadi 2019. gadā

OGLEKĻA MONITORINGS

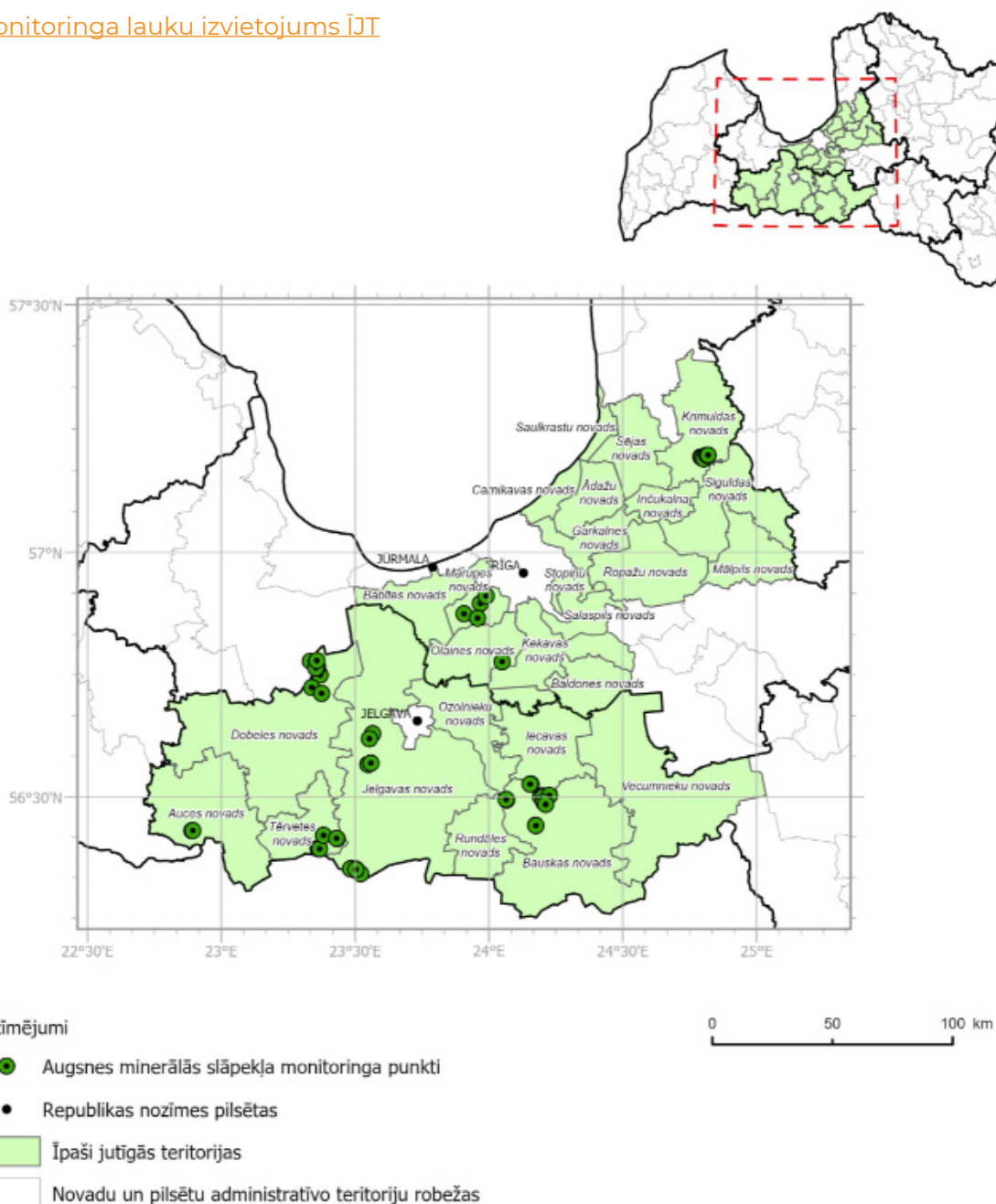
Reprezentatīvās kopas ietvaros katrā novadā tika izvēlēts viens lauks, kurā tika veikts oglekļa monitorings. Monitoringā tika iegūta informācija par kopējā, organiskā un neorganiskā oglekļa saturu 0-10 cm, 10-20 cm un 20-40 cm slānī dažāda granulometriskā sastāva augsnēs dažādos LIZ izmantošanas veidos: aramzemē, ilggadīgajos stādījumos, zālajos. Iegūtie dati turpmāk tiks izmantoti siltumnīcefekta gāzes emisiju aprēķinos.

AUGSNES MINERĀLĀ SLĀPEKĻA MONITORINGS

2019. gadā turpinājās augsnes minerālā slāpekļa monitorings ĪJT 48 laukos.

Monitoringa ietvaros pavasarī un rudenī tika ņemti paraugi trīs augsnes slāņos: 0-30 cm, 30-60 cm un 60-90 cm un analizēts amonija un nitrātu slāpekļa saturs. Iegūtie dati tika izmantoti slāpekļa papildmēslojuma normu rekomendācijām pavasarī, kā arī potenciālā nitrātu piesārņojuma izvērtējumam rudenī.

Monitoringa lauku izvietojums ĪJT

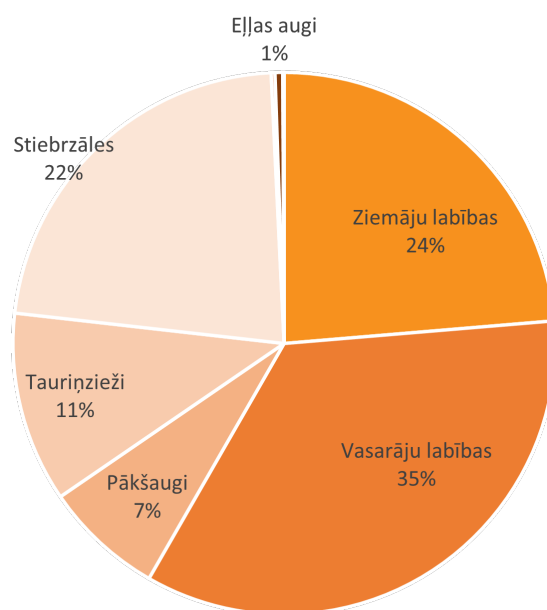

AGROĶĪMIJAS LABORATORIJA

Agroķīmijas laboratorija ir akreditēta saskaņā ar starptautisko akreditācijas standartu ISO 17025:2017 augsnes un mēslošanas līdzekļu jomā. Laboratorija ir GLOSOLAN (Global soil laboratory network) un EUROSOLAN (Eurasian soil laboratory network) dalībnieks. Tā veic AAI pakalpojuma, AAI reprezentatīvās kopas, oglekļa un augsnes minerālā slāpekļa monitoringa paraugu testēšanu, kā arī sniedz ārpakalpojumus, veicot augsnes un kūtsmēsļu analīzes līgumu ietvaros ar zinātniskām iestādēm, kā arī individuālo klientu iesniegtiem paraugiem. 2019. gadā veiktas analīzes 14 731 paraugam.

Katru gadu iesniegto augsnes paraugu skaitam ir tendence palielināties. 2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu, to skaits palielinājies par 14,6%, t.sk., AAI daļas paraugu skaits par 10,7%, bet ārējo klientu paraugu – par 22,4%.

Sertifikācijai iesniegto paraugu sadalījums pa sugu grupām

Lielāko analizēto paraugu īpatsvaru veido AAI pakalpojuma (58%) un ārējo klientu (28%) paraugi. AAI reprezentatīvās kopas, slāpekļa un oglekļa monitoringa paraugi attiecīgi ir 10%, 2% un 2% no kopējā skaita.

Laboratorija, lai nodrošinātu uz klientu orientētu pakalpojumu sniegšanu, 2019. gadā paplašināja akreditācijas sfēru ar organiskā un kopējā oglekļa noteikšanu augsnē pēc sausās sadedzināšanas (elementanalīzes) metodes, kā arī atjaunoja laboratorijas iekārtas un aprīkojumu ar pH iekārtu, organisko vielu maisītāju, analītiskajiem svāriem, lāzerdifrakcijas analizatoru (granulometriskā noteikšana augsnes paraugos) un ūdens dejonizatoru.

Lai nodrošinātu darbu atbilstoši starptautiskiem standartiem, laboratorija piedalījās starplaboratoriju salīdzinošās testēšanas programmā augsnes paraugiem, veicot augsnes paraugu testa rezultātu salīdzināšanu ar Nīderlandi.

SĒKLU UN ŠĶIRŅU APRITES UZRAUDZĪBA

Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā bija reģistrētas 436 personas.

KUVIS Dārzeņu šķirņu kolekcionāru reģistrā ir 18 personas.

96 pašvaldībās noteikts aizliegums pašvaldības teritorijā audzēt ģenētiski modificētos kultūraugus.

Izsniegtas 2143 individuālās atļaujas izmantot konvencionālas izcelsmes sēklas materiālu bioloģiskajā lauksaimniecībā.

Bioloģiskās lauksaimniecības šķirņu sēklu uzskaites datu bāzē iekļauta informācija par 33 bioloģiskas izcelsmes sēklu partijām.

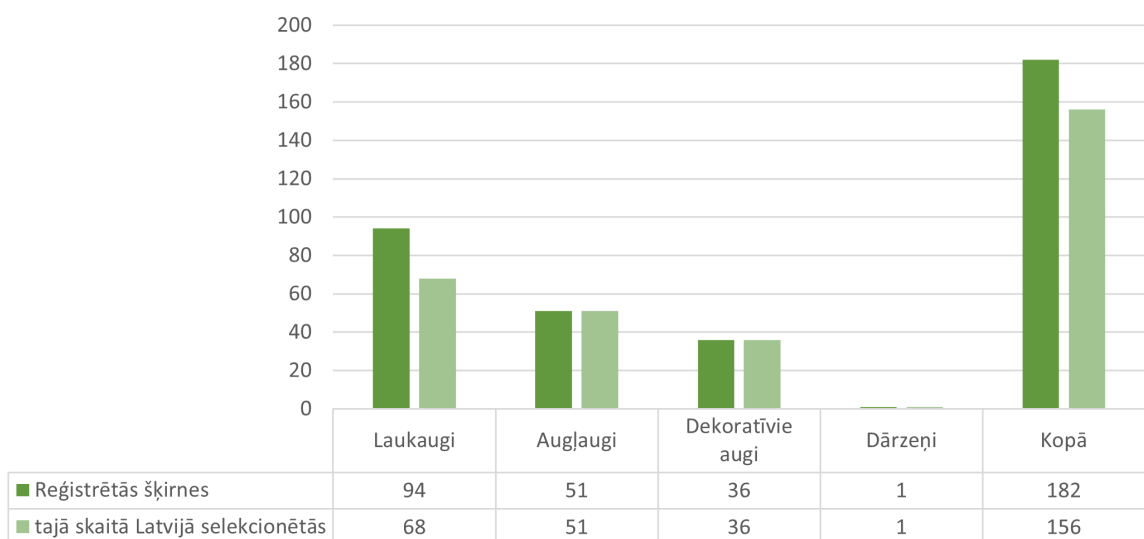
Sēklu kontroles inspektori sēklaudzēšanas lauku apskates veikuši 19039 ha platībā, tas ir par 9% vairāk nekā 2018. gadā.

SELEKCIŅĀRU TIESĪBAS UN LATVIJAS AUGU ŠĶIRŅU KATALOGA VEIDOŠANA

Latvijas aizsargāto augu šķirņu skaits 2019. gada 31. decembrī valsts reģistrā bija 182 šķirnes, tai skaitā:

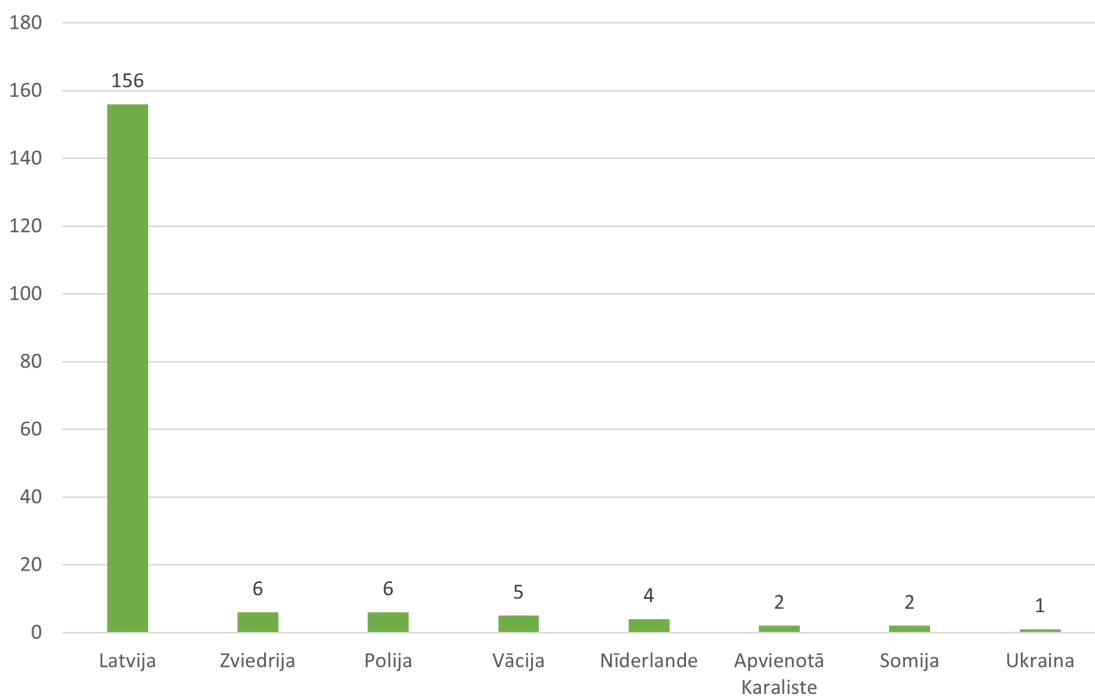
- 94 laukaugu,
- 51 augļkoku un ogulāju,
- 36 dekoratīvo augu,
- Viena dārzenu.

Latvijā aizsargāto augu šķirņu skaits

156 šķirnes jeb 85% no reģistrā iekļautajām šķirnēm ir selekcionētas Latvijā, sešas – Zviedrijā un Polijā.

Latvijā aizsargāto augu šķirņu sadalījums pēc valstīm, kurās tās selekcionētas

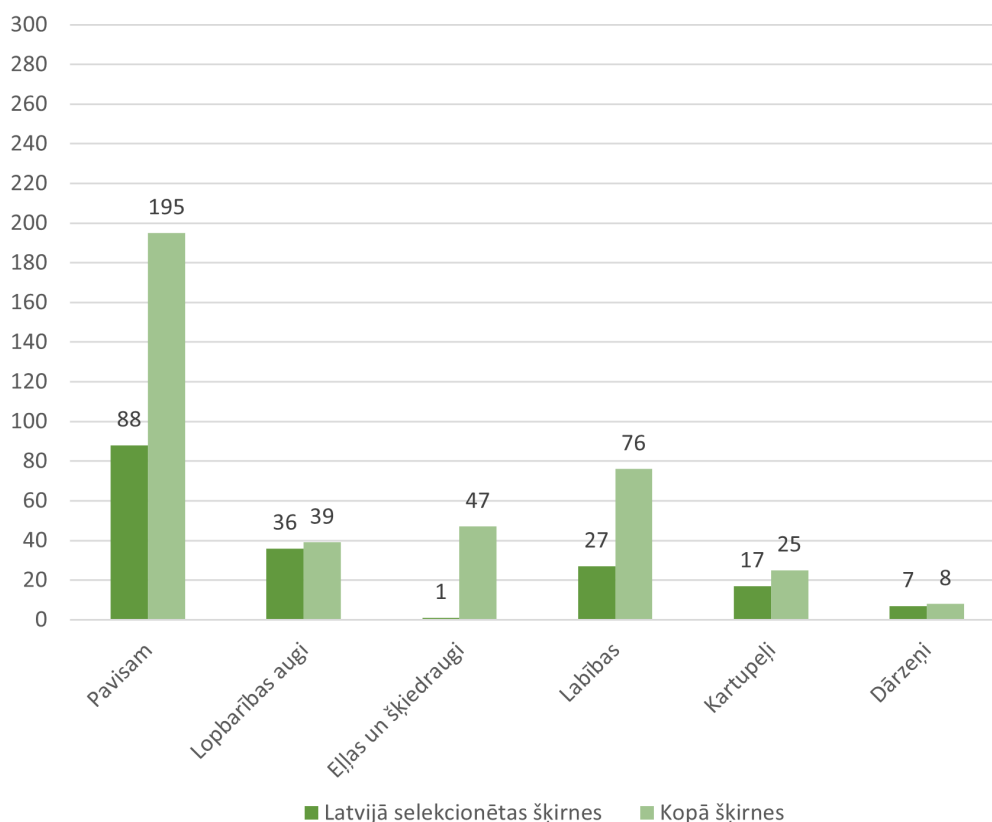

Pārskata periodā selekcionāra tiesības piešķirtas divām šķirnēm, abas selekcionētas Latvijā. Izsniegtas divas selekcionāra tiesību piešķiršanas apliecības.

Pieņemti, izvērtēti un reģistrēti trīs iesniegumi selekcionāra tiesību piešķiršanai.

Gada beigās Latvijas augu šķirņu katalogā pavisam bija 195 šķirnes, tajā skaitā 88 Latvijā selekcionētas šķirnes.

Latvijas augu šķirņu katalogā iekļauto augu šķirņu skaits

NACIONĀLĀ SĒKLU KONTROLES LABORATORIJA (NSKL)

NSKL piedalās ISTA dalībvalstu laboratoriju visos ISTA profesionalitātes pārbaudes programmas ciklos (atkarībā no to akreditācijas jomas). Katru gadu tiek organizētas trīs šādas pārbaudes dažādām analīzēm dažādu sugu sēklām.

2019.gadā saņemtie ISTA galīgie vērtējumi šādām profesionalitātes pārbaudēm:

- par *Galega orientalis* (galega, austrumu), cikls 19-1, vērtējums – “A” par visām analīzēm (ISTA augstākais statistiskais novērtējums);
- par *Brassica napus* (rapsis), cikls 19-2, vērtējums - “A” par visām analīzēm;
- par *Hordeum vulgare* (mieži), cikls 19-3, rezultāti nosūtīti ISTA sekretariātam.

Saņemtie ISTA profesionalitātes pārbaudžu rezultāti liecina par augstu NSKL ekspertu profesionalitāti.

[Rapsis](#)
[Brassica](#)
[napus](#) >

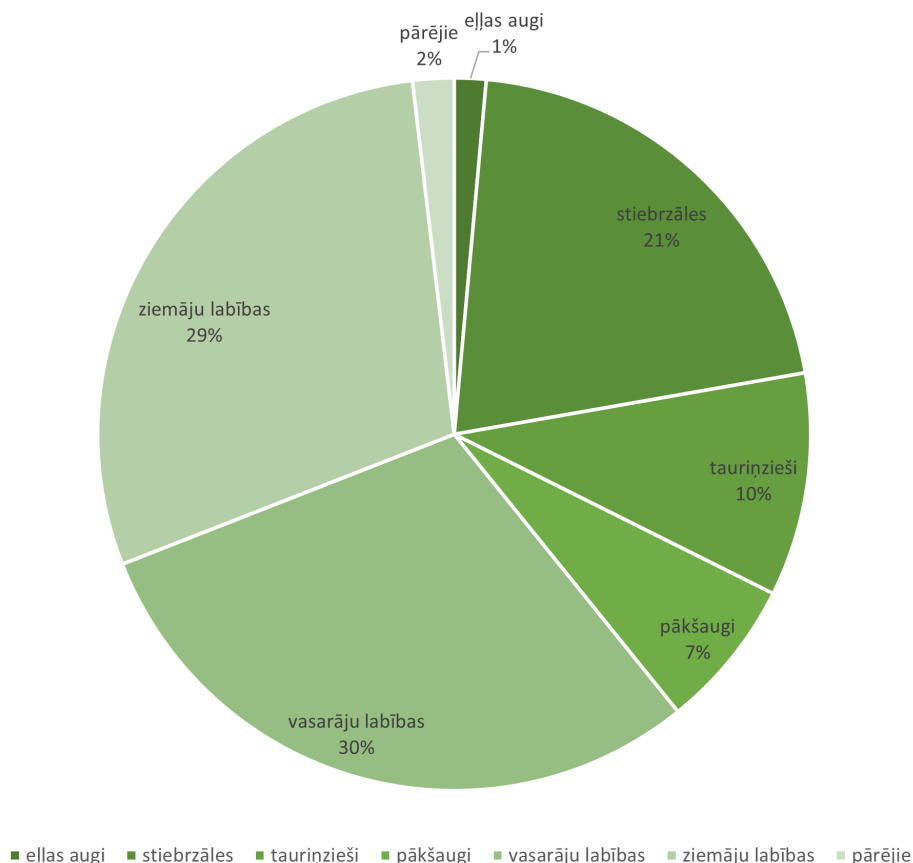
NSKL UN VAAD REĢIONĀLO NODAĻU LABORATORIJĀS VEIKTĀS ANALĪZES

2019. gadā sēklu kvalitāte pārbaudīta 7309 paraugiem, no tiem NSKL pārbaudīti 2796 paraugi. Pārbaudīto paraugu skaits par 46% pārsniedz plānoto apjomu.

Kopā 2505 jeb 34% paraugu iesniegti sēklu sertifikācijai, no kuriem lielākā daļa ir klientu iesūtītie paraugi kvalitātes pārbaudei.

VAAD reģionālajās nodaļās vislielākais pārbaudīto paraugu skaits 2019. gadā ir bijis Valmieras laboratorijā – 1823 paraugi jeb 25% no kopējā paraugu skaita. Bauskas laboratorijā saņemti 20%, bet Saldus laboratorijā – 17% paraugu no kopējā paraugu skaita.

Sertifikācijai iesniegto paraugu sadalījums pa sugu grupām

Salīdzinot ar 2018. gadu, kopējais paraugu skaits samazinājies par 10%. Sertifikācijai iesniegto paraugu skaita samazinājums ir 4%. Visvairāk uz sertifikāciju ir iesniegti labību un stiebrzāļu sēklu paraugi.

Laboratorijās kopā veiktas vairāk kā 25,5 tūkstoši dažādas sēklu kvalitātes noteikšanas analīzes. Visvairāk tiek veiktas dīgtspējas, analītiskās tīrības un citu augu sugu sēklu noteikšanas analīzes.

SADARBĪBAS LĪGUMI AR ĀRVALSTĪM

Līdz 2019. gada augustam NSKL bija sadarbības līgums ar A/S "DLF Seeds". No šīs kompānijas 2019. gadā saņemti 207 sēklu paraugi 17 dažādām sugām, tajā skaitā stiebrzāļu, tauriņziežu un eļļas augu sēklu paraugi sēklu analītiskās tīrības, citu augu sugu sēklu noteikšanai un dīgtspējas analīžu veikšanai.

2020. GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

- Turpināt ML lietošanas un tās dokumentācijas pārbaudes savstarpējās atbilstības pārvaldības prasību ietvaros, nodrošinot to izpildes uzraudzību vides jomā.
- Tehniskās palīdzības ietvaros veikt mēslošanas līdzekļu lietošanas pārbaudes visā Latvijas teritorijā.
- Uzsākt ML un SB atbilstības izvērtēšanu regulas 889/2008 I pielikuma prasībām un iekļaušanu KUVIS ML un SB sarakstā ar norādi "Atļauts izmantot bioloģiskajā lauksaimniecībā".
- Turpināt AAI reprezentatīvā saimniecību izlases kopā un oglekļa monitoringu 23 novados.
- Līdzdalība Ekonomikas ministrijas Tirdzniecības padomē mēslošanas līdzekļu tirgus uzraudzības jomā.
- Veikt sagatavošanās un plānošanas pasākumus sekmīgai iesaistei ZM kā vadošā partnera realizētā projektā "Ilgtspējīgas augsnes resursu pārvaldības uzlabošana lauksaimniecībā" saskaņā ar Ministru kabineta 2020.gada 18.februāra noteikumiem Nr.93 "Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.–2021. gada perioda programmas "Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide" īstenošanas noteikumi".
- Piedalīties Baltijas – Ziemeļvalstu mēslošanas līdzekļu uzraudzības iestāžu sanāksmē.
- Turpināt līdzdalību GLOSOLAN un EUROSOLAN.

AUGU AIZSARDZĪBA

- Saskaņā ar politikas plānošanas dokumentā „Latvijas rīcības plāns AAL ilgtspējīgai izmantošanai 2019.–2023. gadam” ietvertajiem pasākumiem un atbilstoši piešķirtajam finansējumam, sekmēt integrētās augu aizsardzības ieviešanu, kuras pamats ir alternatīvo augu aizsardzības metožu izstrāde un ieviešana, kas mazinātu lauksaimnieku atkarību no ķīmiskajiem AAL.
- Turpināt pilnveidot kultūraugiem kaitīgo organismu novērošanas sistēmu, pilnveidot izveidoto profesionālo AAL lietotāju, konsultantu un izplatītāju apmācību sistēmu un pilnveidot smidzinātāju uzraudzības sistēmu.
- Turpināt izstrādāt sistēmu, lai mudinātu profesionālos AAL lietotājus brīvprātīgi īstenot Latvijā audzējamu kultūraugu audzēšanas vadlīnijas konkrētām kultūraugu sugām, sekmēt vadlīniju ieviešanu demonstrējumu saimniecībās.
- 2020. gadā, pildot ES ziņotājvalsts funkcijas, iesniegt EFSA darbīgo vielu nikosulfurons un kvarca smiltis apstiprinājuma atjaunošanas riska novērtējuma ziņojumus, kā arī piedalīties EFSA darbīgo vielu riska novērtēšanas ekspertu sanāksmēs.
- Turpināt iesaistīties Baltijas-Ziemeļvalstu kopprojektā Ziemeļu zonas ietvaros par AAL reģistrācijas savstarpējo atzišanu, uzturot ekspertu kvalifikāciju.

AUGSNES AUGLĪBAS VEICINĀŠANA

- Turpināt veikt pārbaudes savstarpējās atbilstības prasību izpildes uzraudzībai vides jomā (mēslošanas plānu un dokumentācijas uzraudzību ĪJT).
- Izvērtējot iespējamo risku, 2020. gadā, lai pierādītu neatbilstošu AAL lietošanu, tiks ņemti kontroles paraugi, uzmanību pievēršot glifosātu saturošo AAL lietošanas normatīvo aktu prasību ievērošanai graudaugu un rapša sējumos pirms ražas novākšanas.

SĒKLU UN ŠĶIRŅU APRĪTE

- Nodrošināt uz klientu orientētu pakalpojumu sniegšanu sēklu un augu šķirņu aprītes jomā, ievērojot normatīvo aktu prasības.
- Kontrolēt sēklu tirdzniecības vietas, tikai reaģējot uz iesniegtām sūdzībām.
- Veikt kaņepju THC monitoringu un sēklaudzēšanas prasību pārbaudes, lai nodrošinātu brīvprātīgā saistītā atbalsta shēmu par sertificētas sēklas ražošanu.

STARPTAUTISKĀS AKTIVITĀTES

- Aktīvi iesaistīties Eiropas Padomes darba grupu sanāksmēs, veicinot jaunās augu veselības likumdošanas izstrādi un jaunās likumdošanas izstrādi par oficiālo kontroļu veikšanu. Piedalīties Eiropas Padomes darba grupas sanāksmēs, kurās tiek izskatīti Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas/Fitosanitāro pasākumu komisijas (IPPC/CPM) jautājumi, kā arī piedalīties Roosendaal darba grupu sanāksmēs, lai nodrošinātu augu un augu produktu veiksmīgu eksportu uz Krievijas Federāciju.
- Veikt pasākumus, kas saistīti ar jaunās Oficiālās kontroles regulas ieviešanu, uzlabojot iekšējās kontroles sistēmu, pārskatīt kontroļu plānošanas kārtību, balstoties uz riska analīzi, pārskatīt izmaksas.
- Uzsāks īstenot Eiropas Strukturālo un investīciju fondu mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmā 2014. – 2020. projektu “Integrētā pārvaldība un pasākumu sistēmas, lai mazinātu negatīvo sugu ietekmi aizsargājamās teritorijās pārrobežu reģionā”;
- Turpinās īstenot zinātniskā pētījuma projektu “Risinājumu izstrāde Ozolu akūtās kalšanas ierobežošanai Talsu paugurainē Meža pētīšanas stacijas teritorijā, kuri pēc nepieciešamības piemērojami arī pārējā Latvijas teritorijā” saskaņā ar noslēgto līgumu starp Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu „Silava” un Latvijas Lauksaimniecības universitātes valsts zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas aģentūra „Meža pētīšanas stacija”, SIA “Amber wood”, Valsts meža dienestu un Latvijas valsts mežzinātnes institūtu “Silava” un Valsts augu aizsardzības dienestu.
- Plānots uzsākt dalību Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas “Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām

un vide” projektā “Ilgtspējīgas augsnes resursu pārvaldības uzlabošana lauksaimniecībā”;

- Veiks darbības saistībā ar izsludināto Starptautisko augu veselības gadu -2020., lai palielinātu sabiedrības un politikas veidotāju izpratni par veselīgu augu nozīmi un nepieciešamību tos aizsargāt, lai sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķus. VAAD organizēs Starptautisku konferenci “Augu veselība – nākotnes izaicinājumi”, kurā tiks izvirzītas tēmas par globālās tirdzniecības un klimata izmaiņu ietekmi uz augu veselību – starptautiskā, reģionālā un nacionālā līmenī, kā mainīsies lauksaimniecība, mežsaimniecība, augu produktu eksports un imports turpmākajos desmit gados.
- Latvijā organizēs Baltijas un Ziemeļvalstu augu karantīnas dienestu ikgadējo sanāksmi;
- Latvijā organizēs Eiropas un Vidusjūras augu aizsardzības organizācijas (EPPO) darba semināru par Koksnes iepakojamo materiālu (Starptautisko fitosanitāro pasākumu standarta Nr.15 „Starptautiskajā tirdzniecībā izmantotā koksnes iepakojamā materiāla reglamentācija” ieviešana).

2021. GADAM UN TURPMĀKAJIEM GADIEM

2021. gadam un turpmākiem gadiem VAAD kā jaunās politikas iniciatīvas izvirzīs prioritatīvos pasākumus:

- Pasākumi augkopības produkcijas ražošanas un eksporta produkcijas palielināšanai, paredzot līdzdalību jaunas augu veselības politikas izstrādē Eiropas Savienībā, pasākumu veikšana jaunās Augu veselības Regulas ieviešanai, kā arī bīstamo augu karantīnas organismu - priežu koksnes nematodes, kas izraisa skujkoku masveida bojā eju, Āzijas un Citrusu ūsaiņa, *Xylella fastidiosa* izplatības ierobežošanas vai apkarošanas pasākumu īstenošanas programmu izstrādi,
- Augsnes un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana, pielietojot vidi saudzējošas tehnoloģijas augkopības jomā, tajā ietverot arī apstiprinātajā Latvijas rīcības plānā augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgai izmantošanai 2019.–2023. gadam paredzētos pasākumus;
- Valsts augu aizsardzības dienesta administratīvās kapacitātes palielināšana – atlīdzības palielināšana, laboratorijas iekārtu nomaiņa pret jaunākas paaudzes tehnoloģiskām iekārtām.